

SON REÇETE

NÜKLEER SAVAŞIN ÖNLENMESİ İÇİN HEKİMLER DERNEĞİNİN AYLIK YAYIN ORGANI TEMMUZ — AĞUSTOS 1988 • SAYI : 8-9 • FİYAT : 1.000.-TL.

5-6
AĞUSTOS
1945

BAŞKA HIROŞİMA İSTEMİYORUZ

“Hiroşima ve Nagazaki felaketinin 43. yıldönümü tüm dünyada ve Türkiye’de gösteri, yürüyüş ve çeşitli etkinliklerle anıldı,,

NÜSHED

BASIN AÇIKLAMASI

Nükleer silahlanma yarışı, insanlığın geleceğini tehlikeye sokarken, aynı zamanda halkların en temel gereksinimlerinden kısıtlamalar yapılmasına yol açıyor.

Nükleer silah depoları bugün, insanın var oluşuna yönelik en büyük tehdidi oluşturuyor. Günümüzde toplam nükleer güç, 15 bin megatonu aşmıştır ve bu gücün yalnızca yüzde birinin bile kullanılması, birkaç saat içinde tüm 2. Dünya Savaşı ölümlerinden daha çok sayıda ölüme yol açacaktır. Daha kötüsü, bu yarış hâlâ korkunç bir hızla sürmektedir. INF antlaşması, barış ve silahsızlanma yolunda çok önemli bir adımdır, ancak daha önemli adımlarla desteklenmezse, başarısızlığı kaçınılmazdır.

Nükleer silahlanma yarışının en önemli besini nükleer denemelerdir. Eğer nükleer denemeler tümüyle durdurulursa, nükleer silahlanma yarışı gerileyecek ve aklın öngördüğü asıl hedef olan "nükleer silahlardan arındırılmış bir dünya" ya yönelik yaşamsal önemde bir adım atılmış olacaktır.

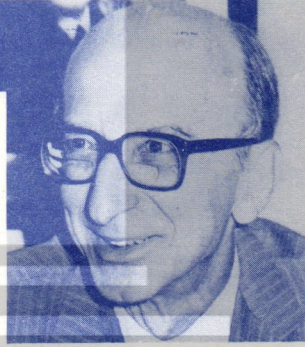
Bugün yaklaşık 70 ülkeden 200 bin hekim temsil eden, Nobel Barış Ödülü sahibi, "Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Uluslararası Hekimler Birliği" (IPPNW) böylesi bir adım için kampanyaya başlattı: "Ateşkes '88". Yıllardır deneme yasağı için sürdürülen çalışmalar "Ateşkes'88" ile dünya çapında bir güce kavuşuyor. "Ateşkes'88" kampanyasının doruk noktası ise 5-6 Ağustos olacak. Havada, uzayda ve sualtında nükleer deneme yapmayı yasaklayan "Sınırlı Deneme Yasağı Antlaşması"nın 25. yıldönümü olan 6 Ağustos'ta tüm dünya "nükleer denemeler durdurulsun!" diyecek.

Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği olarak biz de, nükleer denemelerin bir an önce sona erdirilmesini istiyor, "Yaşama sevincimiz ve umutlarımız varken, geleceğinden kaygı duyan tüm kişi ve kuruluşları, bu kampanyayı desteklemeye çağırıyoruz.

SHP

İNÖNÜ:

"Evrensel bir barış için savaş nedenlerini ortadan kaldırmak gereklidir "



1,5 yıldır ülkemizde kurulmaya çalışılan bir dernek var; Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği. Dünyada en başta ABD ve Sovyet Rusya'da olmak üzere bir çok ülkede bu maksatla kurulmuş olan Hekim Dernekleri yıllardır çalışıyorlar. Bu derneklerin federasyonları 1985 yılında Nobel Barış ödülünü kazanmıştı. Nükleer savaşın dünya ve insanlık için ne kadar büyük bir tehlike olduğunu anlatmaya çalışmak gibi önde gelen bir insanlık görevi yapıyorlar.

Ülkemizde bu derneğin kurulmasına engel olan anlamsız engeller bir an önce kaldırılmalıdır. Nükleer silahsızlanma için Avrupa'da siper güçler önemli bir adım attılar. Bu adımın arkasından gerçek bir evrensel barışın gelmesi için yeni nükleer silahlar üzerinde çalışmamak ve aynı zamanda savaş nedenlerini ortadan kaldırmaya çalışmak gereklidir.

Türkiye'de nükleer silahlar yapılmadı ve yapılmıyor, ama bu silahların henüz ortadan kalkmadığı bir dünyanın insanları olarak halkınıza da bu sorunları anlatmaya çalışan değerli hekimlerimize başarılar diliyorum.

DYP

DEMİREL:

"NÜSHED'in gayretlerini takdirle karşılıyorum"



“Hiroşimaya Atom Bombasının atılması 43'ncü yıldönümünde o günleri hatırlayarak atomun savaş maksatları için kullanılmasında insanlığın başına neler getireceğini düşünmek tüyler ürperticidir. Atom barışçı amaçlar için kullanılmalıdır. Savaş maksadıyla kullanmak cinayettir. Hemen hemen 30 sene aşan bir süredir atomun savaş için kullanılması bakımından fevkalade modern silahlar üretilmiştir. Şimdi atom silahını ortadan kaldırmaya doğru adımlar atılmıştır. Bunlar doğru, sevindiricidir ve bu atılan adımlardan kesin neticeler alınmalıdır. Bu neticeler konvansiyonel silahlara da uygulanmalıdır.”

Atom silahlarının ve radyasyonun insanlığa vereceği zararların anlatılması için dünyada çeşitli gönüllü kuruluşlar vardır. Derneklerin ideolojik saplantılara kapılmadan insancıl ve barışçıl amaçlar için halkımızı anlatmalarına mani olunmaması gerekmektedir. Bir grup hekimimiz tarafından kurulan NÜSHED'in gayretlerini taktikle karşılıyorum. Bu gayretlere herkesin yardımcı olmasını diliyorum. İnsanlığın aklını başına toplaması için yeni Hiroşima'lara gerek yoktur.

İÇİNDEKİLER

... Ayın Konuğu : Dr. Haluk GERGER .../... Nükleer Silahlar ve Türkiye .../... Söyleşi : Evangelos MACHERAS .../... "Kurtulabilme Yanılsaması", : H. John GEIGER .../... "Orta Erimli Sonuçlar" : Tobias THOMAS .../... Oktay AKBAL .../... Doç. Dr. Selçuk ALSAN .../... Özdemir İNCE .../... Dr. Behçet AYSAN .../... Mehmet KÖK .../... 5-6 Ağustos Etkinlikleri,

Nükleer Silahlar ve Barış

Nükleer silahlara karşı çıkmanın barış savaşımındaki yeri şimdiye dek tartışılmış, bundan sonra da tartışılacaktır. Nükleer silahlara karşı çıkmayı salt bir grup silaha karşı çıkma veya savaşa karşı çıkma gibi değerlendirip bizi "Olumsuz, eksik barış" yanlısı gören ötürler vardır. Konunun ayrıntısına girmeden önce barış tanımlarına bir göz atmakta yarar vardır.

Barış, en fazla konuşulan ve özlenen kavram olmasına karşın tam olarak açıklığa kavuşturulamamıştır. Kimisine göre "savaşın olmaması halidir", Makyavel'e göre ise "savaşa hazırlanma süresi"dir. En bilimsel ve genel kabul gören tanımı ünlü barış bilimcisi Johan Galtung yapmıştır. Galtung'a göre "Barış, şiddetin bulunmadığı ortam"dır. Tanımın yeterli olabilmesi için "Şiddet" in tüm boyutları ile tanımlanması gerekmektedir. Johan Galtung şiddeti, bireyin bedensel veya mental potansiyelinin sınırlandırılması olarak tanımlamaktadır. Bir başka deyişle, bireyin,

kendisine yöneltilen bir etki nedeniyle, bedensel veya mental yetilerinin, gerçek potansiyeline göre, daha düşük düzeyde tutulması şiddetin varlığı anlamına gelmektedir. Örneğin 20.yy'ın son çeyreğinde ülkemizde, binlerce bebeğin bakımsızlıktan, aşısızlıktan, beslenme eksikliğinden veya benzeri önlenemez nedenlerden ölüyor olması, bu bebeklerin, insanoğlunun elde etmiş olduğu yaşam olanaklarından yararlanamaması, potansiyelin gerçekleşmemesi anlamına gelmektedir ve Galtung'un şiddet tanımına uygun bir örnek oluşturmaktadır.

Yukarıdaki tanım, açıklama ve örneğin ışığında nükleer silahları incelersek, öncelikle silahın kendisi bir şiddet sembolüdür. Toplumlarda (etkilerini tam olarak bilmese de) atom bombasına karşı bir korku refleksi oluşmuştur. Dolayısıyla, barış, düzenle bütünleşme her an bombaların patlayacağı ve dünyanın yokolacağı izlenimi verilmiştir. Böylece top-

lumlar ve bireyler üzerinde psikolojik şiddet uygulanmaktadır. Nükleer silahlara karşı çıkanlar bunun bilincindedir.

Nükleer silahlara karşı çıkanlar, onlara harcanan paranın küçük bir bölümüyle dahi çok önemli sağlık sorunlarının çözülebileceğini, eğitim, konut gibi insan gereksinmelerinin karşılanabileceğini, bireylerin ve dolayısıyla toplumların potansiyel yetilerinin ortaya çıkabileceğini ve gelişeceğini biliyorlar.

Biz, atom denemelerinin çevre sağlığını bozduğunu, deneme alanındaki insanların daha çok kansere yakalandıklarını, genetik bozukluklara uğradıklarını biliyoruz ve denemelere karşı çıkıyoruz.

Nükleer silahlara bakış açımız, Dünya Sağlık Örgütü'nün sağlığı tanımlama (insanın bedensel, ruhsal, çevresel ve sosyal tam bir iyilik halidir) açısından da "Barış" in tanımına uyuyor.

Bizler, gerçek barışı halkların kuracağını ve koruyacağını biliyor, bunun yolunun da sivil örgütlenmelerden geçtiğini her fırsatta yineliyoruz. Ayrıca, nükleer savaş gibi barış olanağını kökünden kaldıran çok önemli bir konuda örgütlenmenin nesnel koşullarını görüyoruz. Bu konuda ne denli haklı olduğumuzu 1985'de Nobel Barış Ödülü almış, dünyanın en büyük hekim örgütü IPPNW (International Physicians for the Prevention of Nuclear War) kanıtlamıştır. (65 ülkede 200.000 den fazla üye) IPPNW güçlü bir topluluk olmuştur. Bizde de mesleki dernekler dışında, ilk kez 120 hekim, yasal şiddete karşın, NÜSHED de bir araya gelmiştir.

Bizler, uluslararası ilişkilerde güç ve şiddete dayalı bir caydırma yöntemiyle barış sağlama çabalarını ilkel buluyoruz. Gerçek barışın çağdaş hukuk yöntemleri ve düzen kurma kaygılarından uzak olarak kurulabileceğine inanıyoruz.

Dr. Ferruh Yavuz
NÜSHED Genel Sekteri



DERGİDEN

"Eiko diyordu ki anaların babaların yarısı
[öldü işte

Çocuklar şimdi ne olacak

Bu bomba çocuklara karşı

Şintara diyordu ki öğrencilerin yarısı
[! öldü işte

Analar babalar şimdi ne yapacak

Bu bomba analara babalara karşı

Kenya diyordu ki analar, babalar, çocuklar
[öldü işte

Dün gece dua etmemiş miydik göklere

[karşı biz

Bu bomba Tanrı'ya karşı..."

Böyle diyor F. H. Dağlarca...5-6 Ağustos Hiroşima ve Nagazaki felaketlerinin 43. yıldönümünde analar, babaları ve çocukları Dağlarca'nın bu güzel şiiri ile anmak istedik.

Temmuz ve Ağustos sayısı için derginin çalışmaları yapılırken kuşkusuz en önemli olay NÜSHED'in 5-6 Ağustos etkinlikleriydi. İnsanlık tarihin yüzkarası Hiroşima felaketinin üzerinden 43 yıl geçmesine karşın tüm dünyada çeşitli barış örgütleri, siyasal partiler, demokratik kitle örgütleri, sendikalar, kıscacası savaş karşıtı, barış yanlısı tüm örgütler anna toplantıları ve gösteriler düzenliyerek "nükleer çılgınlığı" lanetlediler...

Kaçınılmaz olarak NÜSHED de 5-6 Ağustos etkinlikleri ile üzerine düşeni yapmaya çalıştı. Etkinliklere dergimizin ilk

sayfalarında ayrıntılı olarak yer veriyoruz.

Bu sayıda iki önemli söyleşi yer alıyor. Birincisi, ülkemizde "nükleer silahlar" denilince ilk akla gelen isim olan Dr. Haluk GERGER' le yapıldı. Söyleşiyi Yönetim Kurulu üyemiz Dr. Ercan Kesal gerçekleştirdi. İkinci söyleşimiz Dikili'de yapıldı. Konuşumuz Atina Barosu Başkanı ve Barış Komitesi Başkan Yardımcısı Evangelos Macheras...

Bu sayımızda iki çeviriye yer veriyoruz. Dr. Yunus Emre Kocabaşoğlu ve Elif Sungar'ın ortak çevirisiyle gerçekleşen yazı H. John Geiger'in "Kurtulabilme Yanılsaması" başlığını taşıyor. İkinci çevirimiz geçen sayımızdan başlattığımız, WPC (Dünya Barış Konseyi) Genel Sekreteri Tobias Thomas' ın yazısı. Çeviren Dr. Ahmet MAVİŞ ..

Doç. Dr. Selçuk ASLAN'ın " İlk Bomba" isimli yazısı nükleer silahların dehşetini tüm yalınlığıyla ortaya koyması bakımından oldukça önemli ve öğretici...

Tele-Röportajı Oktay AKBAL'la gerçekleştirdik. ..Mehmet KÖK'ün "Ertesi Gün ve Bir Gün Öncesi" isimli yazısına ve Özdemir İNCE ile Behçet AYSAN'ın şiirlerine Kültür-Sanat sayfamızda yer verdik...

Gelecek sayıya kadar hoşçakalın....

Nurettin Özşuca

SON REÇETE
(LAST PRESCRIPTION)
NÜKLEER SAVAŞIN ÖNLENMESİ İÇİN
HEKİMLER DERNEĞİNİN
AYLIK YAYIN ORGANI

NÜSHED Yönetim Kurulu Adına
Sahibi : **Prof. Dr. Leziz ONARAN**

Sorumlu Yönetmen : **Dr. Nurettin ÖZŞUCA**
Teknik Yönetmen : **Dr. Ercan KESAL**

Adres : Necatibey Cad. No : 27/11
06440 ANKARA Tel : 229 73 47
Abone Koşulları : Yıllık 5.000.-TL.
Hesap No : T. C. Ziraat Bankası
Necatibey Şubesi, 30440/38

Ofset Hazırlık : GRAFİKA 2310053
Baskı : Sanem Matbaası 231 80 50

BULLETIN OF THE ASSOCIATION
OF PHYSICIANS FOR THE
PREVENTION OF NUCLEAR WAR
(IN TURKEY)

NÜSHED Genel Yönetim Kurulu'nun 29.5.1988 tarihli toplantısında belirtilen eğilimi de dikkate alan Yönetim Kurulumuz,, "SON REÇETE"nin "5 - 6 AĞUSTOS ÖZEL SAYISI,,nda ayrıntılı olarak yer verdiğimiz IPPNW önerileri doğrultusunda bu yıl 5 - 6 Ağustos yıldönümünü en etkin biçimde anmayı kararlaştırdı. Sosyal Etkinlikler Kurulumuzun ve NÜSHED üyelerinin katkılarıyla özel bir program hazırlandı. Yönetim Kurulumuz bu program çerçevesinde ve NÜSHED'in olanakları ölçüsünde, 5 - 6 Ağustos'un anlam ve önemini kamuoyuna duyurmaya, halkı uyarma görevini yerine getirmeye çalıştı.

HIROŞİMA'LAR OLMASIN!

ATEŞKES'88 ve 5-6 AĞUSTOS



ATEŞKES'88

DÜNYA DENEY YASAĞI
& AMPİYASİ

1988 başından beri, "Ateşkes '88 Kampayası", IPPNW'nin bir dizi kampanyasıdır. Bu kampanya, dünya genelinde nükleer silahların kullanılmasını önlemeye ve nükleer savaşın önlenmesi için çalışmalarını sürdürmektedir. 1988 başından beri, "Ateşkes '88 Kampayası", IPPNW'nin bir dizi kampanyasıdır. Bu kampanya, dünya genelinde nükleer silahların kullanılmasını önlemeye ve nükleer savaşın önlenmesi için çalışmalarını sürdürmektedir.

NÜKLEER DENEMELERİ SINIRLAMAMIN 25. YILI

1963'te 45 yıl önce, 6 Ağustos 1945'te Hiroşima'ya ilk atom bombası atıldı. Bu anı, nükleer silahların geliştirilmesine ve kullanılmasına karşı dünya genelinde bir kampanya başlatıldı. Bu kampanya, nükleer silahların kullanılmasını önlemeye ve nükleer savaşın önlenmesi için çalışmalarını sürdürmektedir. 1963'te 45 yıl önce, 6 Ağustos 1945'te Hiroşima'ya ilk atom bombası atıldı. Bu anı, nükleer silahların geliştirilmesine ve kullanılmasına karşı dünya genelinde bir kampanya başlatıldı. Bu kampanya, nükleer silahların kullanılmasını önlemeye ve nükleer savaşın önlenmesi için çalışmalarını sürdürmektedir.

1963'te 45 yıl önce, 6 Ağustos 1945'te Hiroşima'ya ilk atom bombası atıldı. Bu anı, nükleer silahların geliştirilmesine ve kullanılmasına karşı dünya genelinde bir kampanya başlatıldı. Bu kampanya, nükleer silahların kullanılmasını önlemeye ve nükleer savaşın önlenmesi için çalışmalarını sürdürmektedir. 1963'te 45 yıl önce, 6 Ağustos 1945'te Hiroşima'ya ilk atom bombası atıldı. Bu anı, nükleer silahların geliştirilmesine ve kullanılmasına karşı dünya genelinde bir kampanya başlatıldı. Bu kampanya, nükleer silahların kullanılmasını önlemeye ve nükleer savaşın önlenmesi için çalışmalarını sürdürmektedir.

Japonya Büyükelçiliğini Ziyaret

NÜSHED'in 5-6 Ağustos'a yönelik girişimlerinin başlangıcı, "ilk atom kurbanları" ülkesinin Büyükelçiliğini ziyaret istemi oldu. 13.7.1988'de Japon seffresi Emiko WACHİ tarafından kabul edilen Genel Başkan Prof. Dr. Leziz ONARAN ve Yönetim Kurulu üyeleri, sefireye NÜSHED'in amaçları ve çalışmaları hakkında bilgi verdiler.

Mektuplar - Yazışmalar

Temmuz ayı, HÜSHED Yönetim Kurulu ve Ankara'daki üyeleri açısından 5-6 Ağustos'a yönelik yoğun çalışmalar içinde geçti. İlk olarak özellikle Ankara dışındaki üyelerimize yönelik bir mektup hazırlanarak, tüm üyelere postalandı. Üyelerimizin konuya ilişkin görüş ve önerileri istendi. Aynı zamanda, tüm siyasal partilerin genel merkezlerine, kimi meslek odası, dernek ve öteki kuruluşlara, nükleer deneme yapan ülkelerin büyükelçiliklerine (ABD, SSCB, Fransa, İngiltere, Çin Halk Cumhuriyeti, Pakistan, Hindistan, İsrail, Güney Afrika Cumhuriyeti) bir ortak mektup gönderildi. Bu mektupta, nükleer denemeler ve nükleer silahlanma konusundaki görüşlerimiz yansıtılmaya çalışıldı.

Öteki Kuruluşlarla Görüşmelerimiz

Yazışmaların yanı sıra çeşitli oda, dernek, kuruluş, temsilci ya da yöneticileriyle ilişki ku-

ran NÜSHED, 5-6 Ağustos'a ilişkin bilgi vererek söz konusu kuruluşlardan destek istedi. İlişki kurulan demokratik kuruluş temsilcileri 5-6 Ağustos'ta yaptıkları basın açıklamalarında nükleer denemelerin durdurulması, Hiroşima'ların olmaması istemlerini dile getirdiler.

Basın Açıklaması

NÜSHED Genel Başkanı Prof. Dr. Leziz ONARAN, 4 Ağustos'ta Yönetim Kurulu adına yaptığı basın açıklamasında, herkesi nükleer denemelerin yasaklanmasına yönelik kampanyayı desteklemeye çağırdı. Basın açıklaması 6 Ağustos günü TV 1. Kanal'ın 20.00 haber bülteninde yer aldı.

Parti Başkanlarıyla Görüşme

4 Ağustos'ta, NÜSHED Genel Başkan Yardımcısı Dr. Özen AŞUT ve Yönetim Kurulu üyesi Dr. Ercan KESAL, Doğru Yol Partisi Genel Başkanı Süleyman DEMİREL'le görüştiler. DEMİREL, NÜSHED'in görüşlerine katıldığını ve çalışmalarını desteklediğini, bu çalışmalarını herkesin de desteklemesi gerektiğini açıkladı. Aynı gün, Sosyal Demokrat Halkçı Parti Genel Başkanı Erdal İNÖNÜ ile de görüşen Başkan Yardımcısı ve Yönetim Kurulu üyemiz İNÖNÜ'ye NÜSHED'in bugünkü durumunu ve görüşlerini anlattılar. İNÖNÜ, nükleer savaş tehlikesinin önemini vurgulayarak, Derneğin önündeki engellerin bir an önce kaldırılmasını istedi.

Son Reçete Özel Sayısı

5-6 Ağustos etkinliklerinin bir parçası olarak yayın organımız "SON REÇETE"nin "5-6 Ağustos Özel Sayısı" yayımlandı. Özel sayı ücretsiz dağıtılmak üzere kitapçılara, hastanelere iletildi. Yaygın olarak basına ve demokratik kuruluşlara gönderildi.

Gösteri : "Hiroşimaların Olmaması Ellerimizde"

6 Ağustos günü Anadolu Sanat Merkezi (ASM)'nde düzenlenen Müzik-Slayt-Şiir gösterisine oldukça yoğun bir ilgi vardı. Açış konuşmasını yapan Dr. Özen AŞUT, nükleer savaş tehlikesinin boyutlarına dikkat çekerek, tüm toplumun bu tehlike karşısında uyanık olması ve örgütlenmesi gerektiğini vurguladı. NÜSHED kurucu üyelerinden Dr. Behçet AYSAN, insanlığın savaş ve barışa ilişkin görüşlerini bir ozan duyarlılığıyla dile getirdi. Toplantıya katılanlar arasında, İnsan Hakları Derneği Genel Başkanı Nevzat HELVACI, Genel Sekreteri Akın BIRDAL, Çevre Duyarlılığını Geliştirme Grubundan Akın ATAÜZ, eski CHP Milletvekili M. Ali PESTİLCİ de vardı. Yaz okulu için Ankara'da bulunan çeşitli ülkelerden tıp öğrencileri, üyelerimiz, sağlıkçılar ve barış-severler gösteriyi ilgiyle izlediler.



Dr. Özen AŞUT'un "Hiroşimaların Olmaması Ellerimizde,, Gösterisinin Açış Konuşması:

Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bu arada, insanlık tarihinin sayısız barış savaşçıları ve savaş kurbanlarını anmayı bir görev sayıyorum.

Bugün 6 Ağustos 1988.Dünyamızın atom bombasıyla tanışmasının 43.yıldönümü. İnsanlık tarihi o güne değin pek çok savaşa tanık olmuştu ama böylesi görülmemiştir.

Hiroşima insanlık için çok acı bir ders ve deneyim oldu. O günden buyana, nükleer güç silah olarak kullanılmadı, kimse buna cesaret edemedi. Ancak, nükleer silahlanma yarışı alabildiğine tırmandırıldı. Ve nükleer savaş tehlikesi, her geçen gün biraz daha arttı. Bugün yer yüzündeki toplam nükleer güç, 15 bin Megatonu aşmıştır, yani Hiroşima'ya atılan 13 Kilotonluk ilkel uranyum bombasının bir milyon katının üstündedir. Bu güç 58 Milyar insanı, ya da her insanı 12 kez yok edecek düzeydedir.

Böylesi bir silahlanma yarışı ve insan soyuna yönelik tehdit, kaçınılmaz olarak sağduyu sahibi barış yanlısı insanları harekete geçirdi. Dünyadaki pek çok savaş karşıtı hareketten birisi de, işte bu akıl almaz yarışa bir yanıt olarak kurulan "Nükleer Savaşın Önlenmesi için Hekimler Derneği"dir. (IPPNW) bugün, 70 ülkede 200 bin hekim ve sağlıkçıyı temsil etmektedir. Bu uluslararası kuruluş, nükleer savaş tehlikesi hakkında kamuoyunu uyarma çalışmaları nedeniyle, 1985'de Nobel Barış ödülü ile ödüllendirilmiştir.

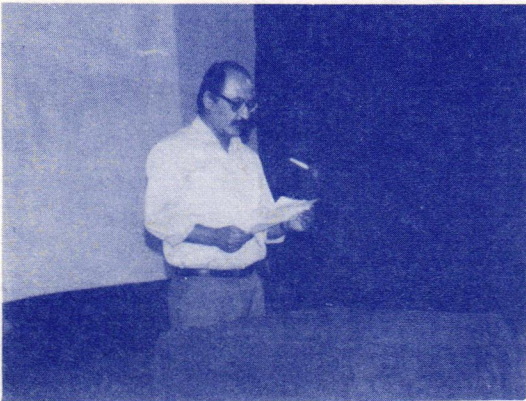
Derneğimiz NÜSHED ise, 1987 başında kurulmuştur. Ancak bürokratik engeller nedeniyle uzun bir süre çalışmamıştır. Sınırlı olanaklarımızla 8 aydır çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Nükleer savaş tehlikesi abartılmış bir tehlike olarak algılanabilir. Ama, nükleer tehlike ciddi ve gerçek bir tehlikedir. Ve bir kaza sonucu nükleer çatışma olasılığı her zaman mümkündür...

Dr. Behçet AYSAN'ın Konuşması:

"1 Haziran 1985'de F.Almanya'nı Köln kentinde 52 ülkeden 3000 delegenin katılımı ile toplanan 6. kongrede yayımlanan tıbbi reçete şöyle bitiyordu:

"Tıbbın, nükleer savaşın tehlikesi karşısında yapabileceği anlamlı hiç bir şey yoktur. Ama doktorları bugünde yapabilecekleri bir ve tek şey vardır: Bu nihai salgının, nükleer savaş tehlikesinin önlenmesi."

Sanat ve sanatçı da, hekimler gibi büyüyen nükleer savaş tehlikesi karşısında insanla-



Öte yandan, konvansiyonel silahlarla süren bir savaşın her an bir nükleer savaşa dönüşme olasılığı bulunmaktadır. Hiroşima ve Nagazaki bunun ilk örnekleridir, dileğimiz "son" olmalarıdır. Hareketimizin asıl ve son hedefi, nükleer silahlardan tümüyle arındırılmış bir dünyadır. İvedi hedefimiz ise, tüm nükleer denemelerin bir an önce yasaklanması. . .

Sonuç olarak, bir nükleer savaş çağımızın insanlığa yönelik en büyük ve en son salgını olacaktır. İşte bu gerçek ve büyük tehlike karşısında biz diyoruz ki, nükleer bir savaşta hekimlerin yapabileceği bir şey yoktur. Nükleer savaş konusunda tek önlem: "Korunma"dr. .

Bu nedenle, nükleer savaş tehlikesi karşısında her kişiye, her kuruluşa görev düşüyor. Sağlıkçılar olarak herkese sesleniyoruz: "Güçlerimizi insanlığın yaşayabilmesi için birleştirelim. Nükleer silahsız ve savaşızsız bir dünya istiyoruz"

rı birleştirmek ve harekete geçirmek görevi ile karşı karşıyadır.

İnsanoğlu, bugün karşıt yollar arasında bir seçim yapmak zorundadır. Savaş ve Barış, Yaşam ve ölüm arasında. . . Çünkü ölüm hiç bir zaman bu kadar güçlü ve kitlesel olmamıştı.

Hayatların, tohumların ve kitapların, kentlerin, sürüleri tarlaların, binaların ve halkların ateşler içinde kalmasını önlemek ve insanlığı bu korkunç tehlikenin karşısında uyanık tutmak.

"Hiç kimse bundan kaçamaz. Bu günümüzde yaşamının sorumluluğu ve zamanımızın emridir."

"Savaşa ait ne varsa, savaşı da alıp gitsin."

"Şu andan itibaren tüyleri ürpermiş görüşüm, kara çalıp bozgun yaratan müfrezelerin gösterisine tanık olmasın. Dizginlenmeyen bu cehennem ve kandan akın, vahşi kaplanlara ya da uluyan kurtlara yaraşır, insanoğlunun anlayacağı şey değil."

Evet, hep birlikte, içimizden ama yüksek sesle tekrarlayalım: "Savaşa ait ne varsa savaşı da alarak çekip gitsin"

Ankara Tabip Odası'nın 5 - 6 Ağustos Etkinliği Nedeniyle Gönderdiği Mesaj

BİR DAHA ASLA

İnsanlık tarihinde görülen büyük felaketler hakkında, bilim sayesinde bilgi sahibi oluyoruz. Milyonlarca insanın yok olduğu doğal afetler geçmişte olmuştur. Ancak, bu afetler zamanla unutulmuş, efsanelere dönüşmüştür. İnsan belleği, doğaya ilişkin bu felaketleri zamanla unutmuş, uyum sağlamıştır. Belki de, doğanın insan karşısında sorumlu olmadığına bilinci ile. . .

Buna karşın, insan tarafından yapılan kötülükler, insan ilişkilerinin yasalarının farklılığı nedeniyle başka biçimde algılanmaktadır. Bu durumlarda, kötülük gören insan, doğa karşısında gördüğü yıkıma karşı gösterdiği tevekkülün yerine, karşılık verme yollarını arayabilmektedir. İşte bu genel kuralı yıkan bir durum, 6 Ağustos 1945'te yaşanan "insani" felakette doğmuştur. İnsanlık, doğa karşısındaki korkularından daha büyüğünü, belki de en bastırılmaz olanını "o" felaket karşısında yaşamıştır. Sadece ve sadece uzun vadeli jeopolitik bir amacın aracı olarak atılan atom bombası, o gün Hiroşima'da binlerce insanın ölümüne ve felaketine yol açarken, bu günlere kadar sürececek bir korkunun da kaynağı oldu. Öyle bir korku ki, insanlığın tüm önemli sorunlarının önüne geçen; geleceğe ilişkin beklentilerini belirleyebilen; yarattığı ortam sonucu kaba bir kaderçiliğe ve vurdumduymazlığa yol açan. .

Ancak her korku gibi, insanlık bu korkuyu da yenmek durumundadır. En azından bu sorunun nasıl aşılacağını düşünmek, insanlık görevidir. Bu görev, her şeyden önce Hiroşima (ve Nagazaki)ye atılan bombaların kimlere yarar sağladığını sormakla başlamaktadır. Bu sorunun doğal yanıtı, günümüzde tırmanan nükleer gerginliğin kimlere kâr sağlamaya yönelik olduğu konusunda bize ışık tutacaktır. Korkunun ilacı bilgidir ve insanlık bu konularda bilgilendikçe/doğru bilgilendikçe, nükleer savaş korkusunu yenebileceği gibi, bu korkunun kaynağını kurutma yolunda da önemli adımlar atmış olacaktır.

Yalnızca Japon halkının kapanmaz bir yararı olarak kalmayacak bu felaket, tüm dünya toplumlarının alınlarında silinmez bir leke gibi duracaktır. Ta ki, insanlık yukarıda sorulan soruların yanıtları ile birlikte, sonu gelmez bir yıkım silahları yarışının yükünü kimlerin çektiğini gerçekten görene dek, köyde ölen bebeklerin, daha iyi bir dünya göremeden kırsılardan yaşamlarını bir umut diye hekim hekim dolaşan hastaların, zahiri gerekçelerle sosyal yaşamı daralan insanların durumlarının temel nedenini bu yarıştan medet umanlar olduğunu içlerinde duyumsayana dek. . . Bunun için yapılacak her çabanın saygın olduğuna inanıyoruz.

Ankara Tabip Odası olarak, NÜSHED'in bugün, bir insanlık suçu olan 6 Ağustos 1945 felaketi için düzenlemiş olduğu toplantının, korkuya karşı bilim çağlayanının pırlıtlı bir damlası olacağına inancımızı iletiyoruz.

**Dr. Özen AŞUT'un Köln Radyosuna
Yaptığı Açıklamanın Tam Metni:
(6.8.1988)**

Bu gün 6 Ağustos 1988. İlk atom bombasının Hiroşima'ya atılışının 43. yıldönümü. Geçen 43 yıl içinde, nükleer savaş tehlikesi inkanlığın geleceğine yönelik en büyük ve en ciddi tehdit durumuna geldi. Çünkü topyekün bir nükleer savaş, dünyamızı yok edecek bir yıkımdır. Böyle bir savaş insan neslinin, insanlıkların sonu olacaktır. Öte yandan, nükleer silahlanma, halkların en genel gereksinmelerinden , eğitimlerinden, sağlık hizmetlerinden kısıntıyı getiriyor..

İşte biz, hekimler ve diğer sağlık emekçileri olarak bu nedenlerle savaşa silahlanmaya karşıyız. Amacımız yaşatmak, daha sağlıklı daha güzel bir dünya yaratmaktır. Oysa savaş yıkım ve ölüm demektir. Nükleer savaş ise, dünyayı yok edecek bir yıkım.

Dünya anti nükleer hekim hareketini temsil eden "Nükleer Savaşı Önlemek İçin Uluslararası Hekimler Birliği" bu yıl, Ateşkes'88 adıyla bir kampanya açarak, nükleer silah sahibi ülkelere, nükleer denemelerin tümüyle yasaklanması için çağrı yaptı. Çünkü nükleer denemeler sürdükçe nükleer silahlar gelişip çoğalacak, nükleer savaş tehlikesi artacaktır.

Türkiye'de nükleer savaş tehlikesinin bilincine varmış hekimler ve diğer sağlık emekçileri olarak bizler de , derneğimiz Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği' (Nüşed) kanalıyla bu kampanyayı destekliyoruz.

Dileğimiz, yeni Hiroşimaların olmaması.. Yaşama sevincimiz ve umudumuz varken nükleer denemelere paydos diyoruz. . .

MESAJLAR

NÜSHED'in 5-6 Ağustos etkinlikleri çerçevesinde ASM'de düzenlenen "Hiroşimaların Olmaması Ellerimizde" Gösterisine gönderilen mesajlar:

"Derneğinizin düzenlemiş olduğu toplantıya nazik davetinizi aldım, teşekkür ederim. Katılamayacağım için üzgünüm. . . Değerli çalışmalarınızda başarılar diler, candan sevgi ve selamlarımı iletirim."

Erdal İNÖNÜ
SHP Genel Başkanı

"Derneğinizin gösterisine davetinizi aldık. Onurlu bir mücadelenin sürdürücüsü olan derneğinizin çalışmalarını destekliyor, başarılar diliyorum."

Ali BOZKURT
Eğit - Der Genel Başkanı

"TBMM müzakereleri nedeniyle, üyesi bulunduğum derneğinizin toplantısına katılamayacağım için üzgünüm. İnsan haklarına en büyük değeri veren bir sosyal demokrat olarak, bir hekim, bir kadın ve bir ana olarak amaçlarınızı yürekten paylaşıyorum. Ortak mücadelemizi içtenlikle destekleyerek saygılarımı sunuyorum."

Dr. Türkan AKYOL
İzmir Milletvekili

TELE RÖPORTAJ... TELE RÖPORTAJ... TELE RÖPORTAJ

Ağustos Ayı İçerisinde

4. Baskısı Yapılan

"Hiroşimalar Olmasın,, in

yazarı Oktay Akbal'la

Telefonda Konuştuk...

- Sayın Akbal, iyi günler efendim, "SON REÇETE" den Dr. Ercan Kesal.

o İyi günler, buyrun,

- Sayın Akbal, biliyorsunuz 5 - 6 Ağustos 1988 Hiroşima'nın 43. yıl dönümü. Hiroşima denince ilk akla gelen yazıdırız. Hiroşima'ya gittiniz, gördünüz. Ne dersiniz insanımız geçmişten yeterli dersi almış mıdır? Yeniden bir nükleer savaş mümkün mü?

o Yeni bir nükleer savaş çıkabilir mi? İnsanoğlu geçmişteki acı deneyimlerinden ders alıyor mu, almıyor mu? Alıyor, diyebilir miyiz? Almadığı ortada! . . Her yeni kuşak dünyayı kendisiyle başlamış sayıyor! Nükleer savaş çıktı, çıkıyor, çıkacak diye kırk elli yıl geçirdik. Büyük devletler böyle bir savaşın insanlığın yok olması demek olduğunu biliyorlar. Benim korkum, bu güce sahip küçük devletlerin kendi aralarında patlayacak bir savaşta nükleer silaha başvurmalarıdır. Irak - İran savaşında zehirli gazların kullanılması gibi; bir başka savaşta da yenik düşeceğini hisseden bir devlet elindeki nükleer silahları kullanmaya kalkışabilir.

- Efendim biliyorsunuz Türkiye'deki tek anti nükleer örgüt konumunda NÜSHED var. Barış yanlısı, anti-savaş ve anti-nükleer örgütler tüm dünyada çok yaygın bir sayı ve etkinliğe sahipken bizdeki umursamazlığı ve yönetenlerin bu tür örgütlere bakışını nasıl değerlendiriyorsunuz?

o Türkiye'de nükleer savaşın ne büyük bir tehlike olduğunu bilen insanlar sanıldığı kadar çok değil. Bilgisizlik, umursuzluk içinde halkımız. . . Barış için savaşım verenlere kötü gözle bakılıyor hala! Bu, bir bilinç işi. Bütün basının, radyonun, televizyonun devletin tüm propağanda araçlarının nükleer savaşın nasıl bir felaket olduğunu anlatması, duyurması gerek. Dünyada bu konu çok daha yaygın ve etkili bir biçimde işleniyor.

- İnsanımızın bu konudaki duyarsızlığı için ne söyleyebilirsiniz?

o Dedim ya, insanlarımız 'dünya yansa bizim hasırımız yanmaz' duyarsızlığı içinde yaşıyorlar! Böyle bir tehlikenin bilincinde değiller. Üstelik de bu konuda çalışan insanlar da acı deneyimlerden geçtiler, Barış Derneği davası ortada! Barış için dernek kurarak savaşın, nükleer savaşın yaşamsal tehlikesini belirten insanlar yıllarca tutuklu kaldılar. Barış demek vatana ihanet sayıldı. Böyle bir ortamda halkımız duyarsızlıktan nasıl kurtulsun?

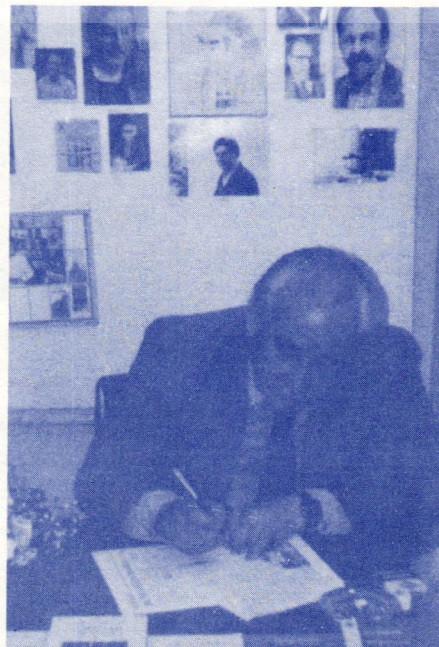
- Peki sayın Akbal son INF anlaşması ve Moskova Zirvesi hakkında neler düşünüyorsunuz?

o Reagan ile Gorbaçov arasındaki anlaşmalar umut vericidir. Yavaş yavaş sıra, nükleer silahların kökünün kazınmasına da gelebilir mi? 1945 yılındaki iki atom bombasının Hiroşima ve Nagazaki kentlerinde yarattığı facia unutulmuş değil. O kentlerin yaralı insanları kırk üç yıl sonra bile o gün aldıkları yaralardan ölmektedir, hatta o gün daha doğmamışlar bile...

Bütün bunlar bir ders olmalı diyoruz. Ama nice dersler boşa gitmedi mi?

- Çok teşekkürler efendim, iyi günler.

o İyi günler, başarılar..



ABD Kongresi Savunma Bütçesini Onayladı

ABD Kongresi, 299 milyar dolarlık Savunma Bakanlığı bütçe tasarısını onayladı. Kongre, bütçe tasarısında "Yıldız Savaşları" (SDI) projesi için 3 milyar dolar ödenek ayrılmasını kararlaştırdı. Reagan yönetimi SDI programı için 4,8 milyar dolar ödenek talep etmişti. ABD Savunma Bakanlığı bütçesi, Başkan Ronald Reagan tarafından da onaylandıktan sonra yürürlüğe girecek.

Reagan SDI'yi Savundu

ABD Başkanı Ronald Reagan, Yıldız Savaşları adıyla bilinen tartışmalı Stratejik Savunma Girişimi (SDI) programını, silahların indirimi için yapılan görüşmelerde Sovyetler



Birliği üzerinde bir baskı unsuru olduğunu söyleyerek övdü. Ronald Reagan, yaptığı haftalık radyo konuşmasında, 38 milyar dolar istediği savunma harcamaları ile ilgili yasa tasarısını veto ettiğini hatırlatarak "eğer, veto etmeseydim, yeniden kurmak için o kadar çaba harcadığımız askeri gücümüz tehlikeye girerdi." şeklinde konuştu.

S.S.C.B.'nin Uzay Savunması

SSCB Hava Kuvvetlerinin yüksek rütbeli bir subayı, ABD'nin geliştirmekte olduğu, "Yıldız Savaşları" diye bilinen SDI projesine karşılık, SSCB'nin de uzayda bazı nükleer silahlar geliştirebilecek güçte olduğunu söyledi. General Boris Surikov, Sovyetler Birliği'nin, ABD'nin Yıldız Savaşları Projesi ile karşı sal-

dırı ve savunma yöntemlerine etkili bir şekilde karşılık verebilecek durumda olduğunu kaydetti. İngiltere'de yayınlanan Jane's Defence Dergisine bir demeç veren Sovyet General, "ABD'nin askeri stratejik dengeyi kendi lehinde bozmasına izin vermeyeceğiz" dedi.

İnsan Hakları Derneği: "Barış Özgürlüğün Güvencesidir.."

İnsan Hakları Derneği Genel Başkanı Nevzat Helvacı, nükleer denemelerin atmosferde, su altında ve uzayda yasaklanmasının 25. yıl dönümü nedeniyle yaptığı açıklamada, "kalıcı bir barış insan haklarının ve özgürlüklerinin bir güvencesidir." dedi. Silahlanmaya ayrılan paralar ile tüm insanların barınma, sağlık ve eğitim gibi temel insan haklarından yararlanabileceklerini belirten İnsan Hakları Derneği Genel Başkanı Nevzat Helvacı, bu yıldönümlerinde alınacak kararların uluslar ve halklar arası barış, dostluk ve kardeşliğe güç katmasını diledi.

BASINDA HIROŞİMA



Hiroşima, anıldı...

TOKYO- Hiroşima'ya atom bombası atılmasının 43'üncü yıldönümünü büyük üzüntüyle anıldı. Hiroşima Barış Parkı'nda toplanan 50 bin kişi, güvencilerin yıl önce bombanın atıldığı sabah saatlerinde Barış Parkı'nda bir araya gelmelerini anısına çanlarına çaldılar. Hiroşima Belediye Başkanı Takeshi Araki, ABD ve Sovyetler'in orta menzilli nükleer füzeleer konusunda anlaşma yapmalarını hatırlatarak, "Bu anlaşmayı topekün nükleer silahsızlanmaya doğru atılmış tarihi adım olarak değerlendiriyoruz. Ancak bu anı adı, diğerleri izlemeli, dünya nükleer savaş belasından kurtarılmalı" dedi.

'Hiroşima vahşeti' tüm dünyada kınandı

Dej Haberler Servisi - ABD'nin Hiroşima'ya atom bombası atılmasının 43. yıldönümünde Hiroşima'da 50 binden fazla kişinin katıldığı bir tören düzenlendi. Hiroşima vahşeti Sydney'den Yeni Delhi'ye kadar dünyanın birçok başka kentinde de lanetlendi.

Hiroşima'da bombanın atıldığı saatte yapılan saygı duruşuyla başlayan törene hükümet ve belediye yetkilileri ile olayı yaşayanların da katıldığı bildirildi. Törende bombanın etkisiyle ölenlerin adlarını yazılı olduğu duvara geçen yıl içinde radyasyondan ölenlerin adları ilave edildi.

Hiroşima Belediye Başkanı Takeshi Araki tarafından okunan barış bildirisinde bütün dünya ülkeleri liderlerine bombanın halen devam etmekte olan etkilerini görmek için bu kente gelmeleri çağrısında bulunuldu. Hiroşima'da Uluslararası Silahsızlanma ve Barış Enstitüsü kurulumunun istendiği bildirildi, Hiroşima'nın dünya kamuoyunun dikkatini nükleer savaşın korkunçluğu üzerinde tutmaya kararlı olduğu belirtildi.

Takeshi Araki "ABD ve SSCB arasında imzalanan INF (Orta Menzilli Nükleer Silahların Yok Edilmesi) anlaşmasının nükleer silahsızlanma konusunda atılmış önemli bir adım olduğunu" belirtti.

Törende her yıl olduğu gibi bu yıl da barış ve umudun simgesi olarak 1500 beyaz güvercin uçuruldu. Tören bir çocuk korosu tarafından okunan barış marşıyla sona erdi.



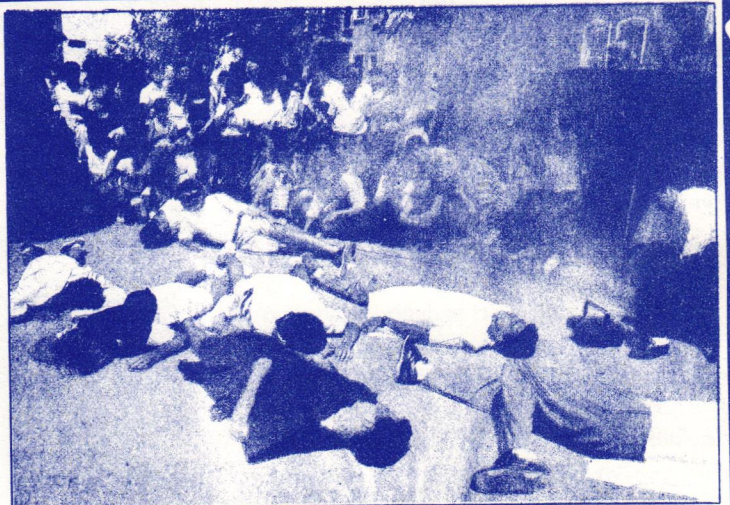
GÖSTERİLER YAPILDI - Hiroşima katliamı, 43. yıldönümünde dünyanın birçok kentinde yapılan gösterilerle lanetlendi. Avustralya'nın Sydney kentinde yapılan gösterilerde katliamın ölüm maskeleri takıldı.

Acı yıldönümü Hiroşima'ya "YEŞİL" protesto

• Yeşiller Partisi üyeleri, Japonya'daki Hiroşima Kenti'ne, 1945 yılında atom bombası atılmasının yıldönümünde, Ortaköy'de bir protesto gösterisi yaptılar...

• Çok sayıda sivil ve resmi polislin izlediği gösteride, atom bombasının atılmasından sonra, milyonlarca insanın ölümü canlandırıldı.

• 17. sayfada



HIROŞİMA'DA BÖYLE ÖLDÜLER Yıllar sonra Hiroşima felaketi, Ortaköy'de Yeşillerin gösterisiyle yeniden yaşandı. Tiyatro sanatçıları, sis makinesinden yayılan duman arasında, yerlerde kıvrana kıvrana atomun getirdiği ölümü gözler önüne serdiler. Yeşiller, "Böyle acılar olmasın, savaş değil; yeşil dünya ve sevgi istiyoruz" dediler.

İLK BOMBA

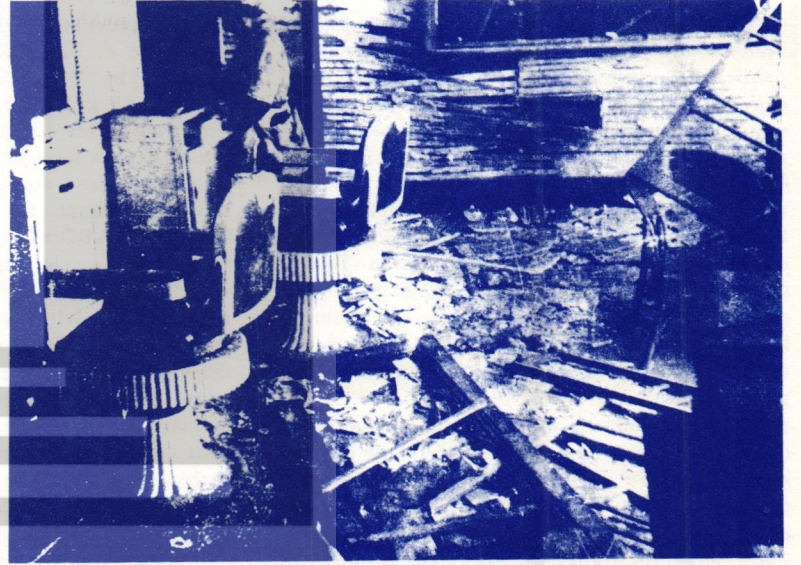
Atom bombaları patlamasından sonra Hiroşimave Nagazaki'de 200 bin kişinin 1/3'ü, ilk gün ve 1/2'si 4 ay içinde öldü. İlk gün, halkın 2/3'ü yaralandı. İlk günkü ölçümler, yüksek ısı, radyasyon ve patlama dalgası sonucuydu. Patlama noktasına 2 km'den yakın olanların yarısı ilk gün öldü. Daha sonraki ölümler, radyasyon hastalığına ve ağır yaralara bağlıydı. Yaralılarda en sık beyin sarsıntısı, yanıklar, cam kesikleri ve kırıklar görülüyordu. Yaralar çok ağrılı, iltihaplı ve kangrenliydi, çok zor iyileşiyordu. Ateş topunun sıcaklığı altı kilometreye yayıldı, parlaklık 5 saniye süren geçici körlük yaptı, sonraki yıllarda da bu gözlerde perde (katarakt) daha sık görülmeye başladı. Patlama dalgasından doğan kasırga koca binaları yıktı, ağaçları söktü, insanların giysilerini alıp götürdü. Halkın yüzde 15'inde kulak çınlamaları başladı. Patlamaya 5 km'den yakın binaların yüzde 50 - 7'i yıkıldı, 7 - 13 km uzaktakiler oturulamaz duruma geldi. Kasırgalar yangınları körükledi. Binalar, tarlalar, meyve bahçeleri ve parklar kül oldu. Yollarda, canlı meşaleleri andran, alev içinde insanlar koşuyor yıkıntılar altından inilti-ler geliyordu. Ölümler gömülemeyip koktu, cesetler büyük yığınlar halinde yakıldı ve küller, çolombarium denen bir kül mezarlığına konuldu. Çöpler yığıldı. Ulaşım, iletişim, polis, itfaiye, kıscası bütün toplumsal hizmetler durdu. Su, besin, ilaç, giysi ve barınak kıtlığı başladı. Gebe kadınlarda düşük oranı normalin beş katına yüzde 30'a yükseldi. Kadınlarda yüzde 70'inde adetler aylarca durdu. Erkeklerden sperm sayısı ve erkeklik hormonu çok azaldı ve birkaç yıl böyle kaldı. Akut radyasyon hastalığı yaygın olma yol açtı, bombanın saçtığı gama ışınları, kemik

iliğini yok etti, saçları döktü, barsakların içini yara yaptı. Bu hastalar, kanlı ağrılı ishal ve yüksek ateşte öldüler. Akyuvarlar, alyuvarlar ve pıhtılaşmayı sağlayan hücreler yapılamadığından, mikroplara direnç azaldı, kansızlı oldu ve her yerden kanamalar başladı. Akut hastalıkları çok arttı. İnsanlar, yıkıntılar altında ve halk seli içinde yakınlarını aradılar, kimileri buldukları cesetleri kokana dek kollarında taşıyıp durdular. Dizanteri, sarılık, anjin verem v.b. salgınları başladı. Parklarda, oturur durumda, gözü açık ölümler vardı. Giysilerin rengi dekiye geçmişti. Yanık deriyer üzerinde gölge yapmış cisimlerin (yaprak v.b.) silüeti çıkmıştı. Bir çok çocuk önceden kent dışına taşındığından, geriye binlerce öksüz kaldı. Ev, aile, mülkiyet ve devlet diy e bir şey kalmamıştı. Hiroşimadaki 45 hastaneden yalnız 3'ü sağlam kalmıştı. Tıp personelinin yüzde 50 - 90'ı ölü ya da yaralıydı. 2 bin 500 kahraman doktor ve hemşire, ilk yardım merkezlerinde ilk beş günde 105 bin yaralıyı muayene etti. Günde 20 saat çalışıyorlardı, yine de tıbbi yardım çok çok yetersiz kaldı. 1950-1955 arası, sağ kalanlarda her yaşta her tip lösemi 5-10 kat arttı. 1950'den itibaren her çeşit kanser de artış görüldü, özellikle akciğer, tiroid, meme, mide, pankreas, börek kanserleri ve kemik iliğinin miyelom tümörleri artış gösterdi. Bu, radyasyonun hücre DNA'sında mutasyonlar yapması sonucuydu. Aynı nedenle sakat çocuk doğumları arttı. Dünya şunu anladı: Nükleer bir bomba hem bugüne, hem yana atılmaktadır. ve ileride dostluklar kurulsada gelecek kuşaklar nükleer bir savaşın acısını çekeceklerdir.

Dr. Selçuk Alsan



Hiroşima, 6 Ağustos. Patlama Merkezinin 2.2 km uzağındaki Miyukibashi Köprüsünün batısında Bir polis Yanan insanlara yemek yağlarıyla tedavi uygularken. Bu işlem için Hiroşima'da orta okul çocukları seber edilmişlerdi.



Midori - Machi 1551 no'lu dükkan. Patlama merkezinden 2.6 km uzaklıkta bir dükkan. Dükkan sahibi yangından kurtulmakla beraber patlamanın oluştuğu şok dalgasından etkilenen dükkanda kullanabilecekleri maddeleri ayırmaya çalışıyor.



Bombanın etkisiyle yanık derileri ve parçalanmış giysileriyle başlarına ne geldiğini bir türlü anlayamayan Hiroşimalılar.

Patlama merkezinin 1.4 km güney doğusundaki Minami - Machi'de Görevliler Patlamadan etkilenen ve kaçan Hiroşimalıları kaydetmeye çalışırken



HALUK GERGER

“Hiroşima, mücadele nedenini hatırlatan acı bir anıdır,,

Bu ayın konusu Dr. Haluk Gerger... “Nükleer Silahlar ve Türkiye,, ekseninde gelişen söyleşiyi Dr. Ercan Kesal gerçekleştirdi.



o Sayın Gerger, 'Hiroşima ile başlamak istiyorum söyleşiyeye... İnsanoğlunun atomun parçalanmasıyla karşılaştığı ilk günden bu yana tam 43 sene geçti. Çok şeyler değişti dünyamızda. Hiroşima'ya atılan bombanın bir milyon katının depolandığı bir gezegene sahibiz artık!.. '1945 Hiroşima'sı' sizde ne gibi duygular uyandırıyor?

H.GERGER: Hiroşima'nın, insanoğlunun belli ekonomik ve politik çıkarlar için neler yapabileceğinin açısından önemli bir yeri var. Geleceğe bakarken de korkutucu... Ama bu korku, yalınlık ve umutsuzluk getiren bir korku değil, aksine mücadeleye ivme kazandıran bir korku. Müthiş bir kitlesel kıyımın Hiroşima. Yani savunmasız, silahsız bir kente, hiçbir gereği yokken belirli politik amaçlar uğruna nükleer bomba atılması, atılabilirliği olması, insanoğlunun bunu yapabilecek kapasitede olması bize şunu gösteriyor ki: Hep tetikte olmak ve hep mücadeleye hazır olmak lazım... Hiroşima'daki insanlar tarihin en büyük haksızlıklarından birine kurban gitmiş bir kitledir. Yarımını düşündüğümde, "Hiroşima'daki insanların yazgısı hepimizin olabilir" diyorum. Onlar ölerken, nükleer felakete kurban giderek bize bir anlamda iyilik yaptılar. Bu mücadeleyi canlı tuttular, yeni bir perspektif kazandırdılar. Bizim onların anısına duyabileceğimiz saygının ifadesi "başka Hiroşimalar olmaması" için yapabileceğimiz dayanışma ne olabilir diye düşündüğümüzde şu açık bir biçimde ortaya çıkıyor: Hiroşima'ya tek başına ağıt yakmak ya da Hiroşima'yı lanetlemek değil asıl sorun, Hiroşimalar'ın olmaması için çalışmak, mücadele vermektir. Hiroşima mücadelesini bana hatırlatan ve benim gibi insanları mücadeleye sevkeden, onların mücadeleye girişlerini sürekli canlı tutan acı bir anıdır.

o 1945 ile günümüz nükleer silah gücü karşılaştırıldığında çok büyük bir sayısal üstünlüğün olduğu görülmekte. Dünyayı defalarca yok edebilecek nükleer silahların bulunduğu günümüzde, insanoğlu yeni bir nükleer savaşı göze alabilir mi?

H. GERGER: İnsanoğlu yeni bir nükleer savaşı göze alabilir mi sorusuna çok çeşitli perspektiflerden bakılarak yanıt verilebilir. Çağımızın nesnel koşullarına uygun, onunla uyumlu bir mantıkla bakarsak, insanoğlu kuşkusuz böyle bir savaşı göze alamaz. Şayet, intiharı rasyonel ve anlamlı bir davranış biçimi olarak kabul etmiyorsak, bir nükleer savaş da insan türünün toplu intiparı anlamına gelecektir, buna verilecek ilk ve basit yanıt: Hayır, insanoğlu bir nükleer savaşı göze alamaz olacaktır. Ama, yaşam bu kadar basit değil ve insanların kararlarını etkileyen unsurlar da böylesine yalın ortaya çıkmıyor. Savaş ve barış konularında, sadece insanoğlunun ya da yaşamın varlığı ya da sürdürülmesi de temel etmen olarak rol oynamıyor. Çok başka psikolojik, toplumsal, ekonomik ve poli-

tik etmenler de rol oynuyor... Öyle durumlar olabilir ki, bir intihar anlamına gelse de, insanoğlu ya da onun adına karar veren politikacılar bir nükleer savaşı göze alabilirler, başlatabilirler. Dolayısıyla, nükleer savaş tehlikesi, ciddi bir tehlikedir, ciddi bir risktir. Bu karar nasıl alınabilir, kimler alabilir? Tabii, öncelikle bir kaza ile çıkabilir, yani mekanik bir hata ile çıkabilir, insan hatası ile çıkabilir. Bu tür riskler bir tarafa politik kadroların, yani devletlerin bilinçli kararları ile de bir nükleer savaş çıkabilir. Bir örnek vereyim: Şimdiye kadar saptandığı kadarıyla en az 19 kez ABD, nükleer şantaj diyebileceğimiz yönetime başvurmuştur. Yani nükleer silah kullanma kararını en yüksek düzeyde almıştır. Fakat daha sonraki politik gelişmelerle bu mümkün olmamıştır. Ama, demek ki en az 19 kez dünya ABD'nin aldığı kararlarla nükleer savaşın eşğine gelmiştir. Mandel'in güzel bir sözü var: "Çağımızın varlıklı sınıfları tarihin görmediği ölçüde varlığa ve lükse sahiptirler. Dolayısıyla emperyalizmin ve varlıklı sınıfların bütün dünyayı elinden yitirebileceği bir nükleer savaşı göze almasını da düşünmek yanlıştır, yapamazlar, göze alamazlar." Bu söz ilk önce mantıklı geliyor ama, şunu da düşünmek lazım: Bu varlıklı sınıfların varlığı da bir şeylere bağlı. Yani belirli ayrıcalıkları korumak ve bu ayrıcalıkları da geliştirmeye bağlı. Nükleer savaş tabii bu müthiş varlığın getirdiği lüksün de ortadan kalkmasıdır bir anlamda ama, nükleer savaş dışında o varlığı, o zenginliği, o büyük ihtişamı ve refahı koruyabilmek de gerekli. Onu koruyamadığı zaman da o varlığı yitirme tehlikesiyle karşı karşıya. Nükleer silahlar, nükleer savaş gerektiğinde, işte o ayrıcalıkları korumanın aracı da olabilir. Sonuç olarak şöyle söyleyebiliriz: İnsanoğlu ve rasyonel karar alma mekanizmaları düşünüldüğünde, nükleer savaş kabul edilemez bir risktir, kabul edilemez bir olgudur. Buna karşılık tarih sahnesinde bulunan kimi güçler, özellikle hegemonyacı güçler, hegemonyalarını yitirme tehlikesiyle karşılaştıklarında her türlü çılgınlığı da yapabilirler, tarih bunun örnekleri ile doludur. Dolayısıyla bazı sınıfların ve emperyalizmin nükleer savaşı dahi göze alması çok da olanaksız değildir. Böyle bir tehlike her zaman vardır. Sınıfsal perspektifte bazı ülkeler, nükleer savaşı göze alabilecek duruma düşebilirler...

“Bazı sınıfların ve emperyalizmin nükleer savaşı dahi göze alması çok da olanaksız değildir,,

o Efendim, burada söze girmek istiyorum. Bütün bunlara karşın günümüzde, "bir nükleer savaşın kazanılabilirliği" teorisi de gündemde. Bu nasıl ve kiminle başladı? Bu teoriyi üreten, destekleyen stratejistler hangi noktadan hareket ediyorlar? Reagan yönetiminin bu stratejiye oldukça "sevimli" bakması neyi getirir?

H.GERGER: Aslında, "yapılabilir ve kazanılabilir bir nükleer savaş" kavramı Reagan'la başlamıyor. Reagan yönetimi, ondan önceki yönetimlere göre bu konuda daha açık ve hatta şu bile söylenebilir: Daha dürüst. Reagan daha açık konuştuğu için, insanlar Reagan'da görüyorlar "nükleer savaşın kazanılabilirliği" teorisini. "Kazanılabilir" kavramının kökeni 1940'ların sonlarına, 1950'lerin başlarına dayanır. Eisenhower dönemindeki "kitlesel mukabele", zaten nükleer savaşın kazanılabilirliğine, yapılabilirliğine dayanan bir stratejidir. Daha sonra Kennedy döneminin ilk yıllarında özellikle Mc Namara'nın Savunma Bakanlığı döneminde ABD, çok açık bir biçimde nükleer savaş hazırlıkları yapmaktaydı. Nixon döneminde, nükleer seçenekler hazırlandığı bugün herkes tarafından biliniyor. Daha sonra Carter döneminde, özellikle 59 sayılı Başkanlık Kararnamesiyle uzun süreli bir nükleer savaş hazırlığı dönemi yaşandı. Şimdi Reagan'ın yaptığı aslında bütün bu son 40 yıldır rafine edilmiş teorileri alıp, bu konuda biraz daha az tekinli konuşmasıdır. Şimdi, neye dayanıyorlar da böyle konuşuyorlar? İki temel teknolojik gelişmeye: Bunlardan birincisi nükleer sistemlerle ilgili. Giderek dehe fazla güçte nükleer silah yapılabilen, bunlar daha küçük boyutta olabilmekte ve bunları daha isabetli, daha çabuk hedefe iletme araçları oluşturulmakta. İkincisi de, nükleer savaşta komuta kontrol mekanizmalarını geliştiren ve güçlendiren önlemler alınmakta. Burada üçlü bir senaryo söz konusu: Birincisi, ABD'nin tek yanlı nükleer silah kullanması. İkincisi, ABD ile SSCB'nin bir başka bölgede, örneğin Avrupa'da sınırlı bir nükleer savaşa girişmeleri. (Sınırlı nükleer savaş kavramı da ABD'de 1955'lerden itibaren geliştirilmiş bir kavram, yeni değil.) Üçüncü senaryo ise ABD ile SSCB arasında, yani doğrudan doğruya ikisinin arasında bir başka bölgede değil, fakat topyekün olmayan bir nükleer savaş. . . Yani, iki taraf da birbirlerinin şehirlerini vurmayacaklar, birbirlerinin silah sistemlerini yılda silah kullanacaklar ve sonunda tırmanma üstünlüğü olan o savaştan yengiyile çıkacak. Ve nihayet, kimi stratejistler de, son aşamada SSCB ile ABD arasında topyekün bir savaşın kazanılabileceğine inanıyorlar. Yani, şunu hedefliyorlar: SSCB'nin (doğrudan şehirlerini vurursan o da senin şehirlerini vuracak) komuta kontrol merkezlerini, askeri birliklerini, silah sistemlerini vurmak. Yani onu silahsızlandırmak. Tabii, tamamını ortadan kaldırmak mümkün olmayabilir e- lince yine bir miktar nükleer silah da kalacak ama o zaman da şöyle bir şantaja sahip olacak: "Sen o silahları belki New York'da kullanabilirsin, O zaman biz de Moskova'da kullanırız."

Şimdi savaş bütün bir halkı ortadan kaldıracaksa, politik iktidar yenilgiyi kabul etmeyi yeğleyebiliyor. En azından mantık böyle geliyor... Öncelikle o silahların kullanılmasını emredecek olan komuta kontrol mekanizmaları ortadan kalkarsa ortalıkta muazzam bir kargaşa ve panik oluşur. Karşı tarafın misilleme gücü çok zayıf olur. O çok zayıf misilleme gücüne karşı da bir savunmamız olursa o da misilleme gücünün bir kısmını etkisiz hale getirir. Diyelim, ABD 30 milyon ölü verir, eh, bu da "değer doğrusu" diyorlar. Çünkü SSCB ortadan kaldırılmış olur ve 30 milyon ölüye ABD yeryüzünün tek hakimi, tek gücü olarak ortada kalır.

o Böylece "Kötülükler İmparatorluğundan" da kurtulmuş oluruz değil mi?

H.GERGER: Bak, örneğin şöyle senaryolar oluşturmakta: Etnik hedefler.. . Öyle yapalım ki, savaşta esas olarak Rus nüfusunu vuralım. Azerbaycan'daki Sovyet Rus birliklerini vuralım ama, Azeri halka dokunmayalım. Ukrayna'yı vurmayalım ama, Ruslar'a vuralım. Bunun tabii iki amacı var: Birincisi Rus nüfusunu azaltarak Sovyet Devletindeki demografik dengeyi bozmak, ikincisi ve daha önemlisi öteki Cumhuriyetlerin de, "nükleer şantajla" merkezi otoriteye karşı yani Sovyetler Birliği'ne karşı ayaklanmalarını sağlamak, böylece SSCB'yi parçalamak.

o Bunlar halen gündemde ve üretilmekte mi?

H.GERGER: Tabii, halen gündemde... Bu etnik hedefleme esas olarak Carter döneminde geliştirildi, bugün de tabii ki gündemde...

o Nükleer stratejilerin esas olarak mantığı nedir? ABD'nin tavrını net bir şekilde nasıl koyabilirsiniz?

H.GERGER: Nükleer stratejilerin mantığı, nükleer silahları politik gücün en önemli aracı saymaktır. ABD için nükleer silahlara karşı olmak bir yana, bir "nükleer militarizm" söz konusudur. Nükleer bombaya neredeyse tapınan, onu teknolojinin son şahası ve politik gücü, en etkin aracı olarak gören bir eğilim söz konusudur. Dolayısıyla nükleer silahlara karşı değildir. Esas olan nükleer silahları, nükleer dengeleri nasıl denetleyip manüple edelim ki, politik ve askeri gücümüzün etkin bir aracı olsun ve bundan ABD'nin çıkarları uğruna yararlanabilelim.. Mantık bu!..

o Sayın Gerger, bir yazınızda şöyle diyorsunuz: "İstikrarlı ve güvenli olmamakla birlikte dehşet dengesi, içinde yaşadığımız nükleer dünyanın temel bir gerçeğidir. Nesnel durumun kendisidir ve savaşı olanaksız yapan öğeler içermektedir." Dehşet dengesi nedir? Bu dengeye razı mı olalım?

H.GERGER: "Dehşet Dengesi" şu: İki tarafta da nükleer silah olduğu zaman, yani iki tarafın da birbirini misilleme gücüyle dahi ortadan kaldırma gücüne sahip oldukları zaman, bir nükleer savaşı başlatmak intihar etmekle eş anlamlıdır... Şimdi böyle bir durumda nükleer savaşın çıkmaması için elimizdeki tek mekanizma: Nükleer silahların varlığıdır. Nükleer silahların tek işlevi vardır: Bu silahların kullanılmasını önlemek. Yani Sovyetlerin elindeki nükleer güç, ABD'nin Sovyetlere karşı nükleer silahlarını kullanmasını engelliyor. Abi, ABD açısından da onun nükleer misilleme gücü Sovyetlerin kullanmasını engelliyor. Demek ki, nükleer silahların nükleer çağda bir tek işlevi olabilir: Kullanılmalarını önlemek... Bu da ancak bu denge koşullarında mümkün olabilir. Peki buna razı olalım mı? Hayır!.. Bu, tehlikeli bir dengedir. Şiddete ve giderek daha çok silahlanmaya dayanan bir

dengedir. Her an şu ya da bu nedenle bozulabilir, nükleer savaş felaketi ortaya çıkabilir. Fakat bu dengeyi, karşılıklı caydırmayı hasmın nükleer silah kullanmasını caydırma düşüncesini eleştirirken çok dikkatli olmak lazım. Nükleer savaş yandaşları da bunu eleştiriyor. Onlar diyor ki, "caydırmak, yani nükleer silahların kullanılmasını caydırmak strateji değildir". Peki nedir strateji? Strateji tanım gereği silahı kazanabilmek için kullanmaktır. Dolayısıyla caydırıcılık doktrininden, bu psikolojiden kurtulalım ve gerçek stratejiye dönelim. Silahı ve savaşı kazanmanın yollarını ve yöntemlerini arayalım"... "Dehşet Dengesini" ya da caydırıcılığı eleştirirken bu tuzağa düşmek de mümkün. Bu tuzağa düşmemek gerekir. Bu tür eleştiriye karşın ben dengenin devamından yanayım... Caydırıcılıktan yanayım... Ama denge de tehlikeli olduğuna göre şunu söylemek yerinde olacak: Nükleer silahlar var, bu yaşamın bir gerçeği... İlk aşamada nükleer silahlara verilebilecek tek işlev kullanılmalarını önleme işlevidir. İkinci işlev ise: Süreç içerisinde bunların sayısını azaltmak, yani "minimum caydırıcılık" diyebileceğimiz bir düzeyde tutmak. Üçüncü ve nihai bir aşamada da, nükleer silahların yeryüzünden silinmesini, kaldırılmasını ve nükleer riskin insan yaşamından tamamen kaldırılmasını sağlamaktır. Ancak böyle bir çerçevede içinde dehşet dengesi ve caydırıcılık eleştirilebilir. Öbür türlü eleştirmek mantıken nükleer savaşa götürür...

"Amerika, Türkiye'yi kontrol edebilmek için kendi çıkarlarını, Türkiye aleyhine olan çıkarlarını ne kadar az demokrasi olursa o kadar kolay empoze edebilecektir,,"

o Bu aşamalar, bir anlamda "Dehşet Dengesi" ne alternatif de oluyor... İki büyük ülke arasında oluşturulan son anlaşma ve görüşmelerde bu açıdan gerçek ve tam silahsızlandırmaya giden gelişmeler olarak kabul edilmeli mi?

H.GERGER: Tabii... Dünyadaki nükleer silahların % 4'ü gibi küçük bir bölümü ortadan kaldırıyor ama, ilk kez bir sınıf silah, bir nükleer sistem toptan yok ediliyor. Bu % 4 de zaten milyonlarca insanın ölümüne yol açabilecek bir gücü de ifade etmektedir. Bu açıdan da önemli, sadece simgesel değil, kantitatif bir anlamı da vardır... % 4 muazzam bir tahribat gücü demektir...

o Ama, bu % 4'lük indirim bile NATO'nun kendi içerisinde yeni denge arayışını getirdi. Hatta, kimi gözlemciler, ki siz de bir konuşmanızda aynı şeyleri söylemişsiniz, konvansiyonel silahlarda bir yarışın bile başlayabileceğinden söz ettiler. INF böyle olumsuz bir sonucu doğurur mu?

H.GERGER: NATO'nun bütün stratejisi, NATO'nun nükleer silah kullanımına dayanmaktadır. Yani demin sözünü ettiğimiz nükleer

mantığın tam egemen olduğu bir askeri kuruluştur. Böyle olunca tabii, nükleer silahlarda yapılan bir indirim, azaltma ya da toptan kaldırma NATO'nun mantığına aykırıdır. Belirli menzildeki bir tür nükleer silahlar ortadan kaldırılınca NATO ikili bir silahlanma yarışına başlatmayı hedefliyor. Biri, konvansiyonel alanda, diğeri nükleer silahlar alanında. Nükleer silahlardan vazgeçemeyeceğine göre, kendi mantığı açısından kaybettiği nükleer silahları, başka türlü nükleer silahlarda bir artırma yaparak telafi edecek. Hem sayı olarak artıracak, hem de modernize edecek.

o Bütün bu gelişmelerin tam ortasında olduğumuz bir gerçek. Özellikle ek nükleer yükümlülük, nükleer modernizasyon konularında, Türkiye'nin konumu nedeniyle karşılaşacağı sorunlar, etkiler ve olası baskılar hakkında ne söyleyebilirsiniz? Hükümetin bu sorunlara bakışı nasıl?

H.GERGER: Şimdi şöyle: NATO, iki şey yapalım diyor: Birincisi, konvansiyonel gücümüzü artıralım. İkincisi 0-500 km arasındaki nükleer sistemlerimizi modernize edelim. Asıl ağırlık NATO'nun mantığı gereği konvansiyonel silahlar yerine nükleer silahları yüklemek. Oysa T Türkiye tersini düşünüyor. Türkiye, esas olarak konvansiyonel gücünün modernize edilmesini istiyor. NATO ise aksine Türkiye'de de, başka NATO ülkelerinde de savaş alanı nükleer silahların modernizasyonunu istiyor. Ve Türkiye'ye de baskı yapıyorlar, bunu biliyoruz. Açıkça şunu söylüyorlar: "Türkiye'ye yeni silahlar yerleştirelim, eskilerini modernize edelim. Zaten bugün Türkiye'de modernizasyon yürüyor. Ayrıca, daha uzun menzilli, örneğin 400 km. ve daha uzun menzilli Lance füzelerini yerleştirmek istiyorlar. Türkiye modernizasyonun bir bölümünü kabul ediyor. Fakat öteki bölümünü, örneğin, yeni Lance füzelerini filan istemiyor. Bildiğimiz kadarıyla... En azından resmi açıklamalar böyle. Ama, şöyle bir pazarlık olabilir mi?: Şunu söyleyebilir Türkiye: "Ben nükleer modernizasyonu sizin istediğiniz boyutlarda kabul edebilirim ama, bir şartla kabul edebilirim. Siz benim konvansiyonel gücümü modernize edin, ben de buna karşılık bir ödün olarak nükleer modernizasyonu bütün boyutlarıyla kabul edeyim. "Zaten bunun bir takım ip uçları da var. F 16'lar, İncirlik'teki nükleer kapasiteli uçakların artırılması, nükleer topların modernizasyonu... Bunlar zaten yapılıyor. Bunun karşılığında Türkiye, konvansiyonel gücünün modernizasyonu için ABD'den daha fazla yardım koparıyor mu, bilmiyorum. Herhalde amaçları da bu...

o Peki, sizce ek nükleer yükümlülük ve modernizasyon konularında Türkiye'nin alması gereken en akılcı tavır ne olmalıdır?

H.GERGER: En akılcı tavır şu: En doğrusu şunu demektir: "Ben topraklarımda nükleer silah istemiyorum" Bunu söylemiyorsunuz, çünkü Türkiye'de nükleer silah var. Özaman karşı taraf diyorki, "sende madem nükleer silah var ve eskimiş, demode olmuş, tehlikeli bir durumda. Yenisine, modernine, senin açımdan daha az tehlikeli olana niye razı değilsin?" Bu mantığa karşı ne diyecek hükümet? Bir örnek vereyim: Türkiye'de Honest John füzeleri vardı. Geçen sene sökülmiş olma olasılıkları var. Bunların elektrik şarjları için aşağı yukarı 48 saat gerekiyor ki atışa hazır hale getirilsin. Bunlar zaten bir savaşta 48 saat içinde yok edilir. Çünkü 48 saat uzun bir süre, hazırlanmaları için. Ayrıca bunların menzili çok kısa, daha da önemlisi hata payı, yani hedeften sapma payı özellikle hava koşulları uygun olmadığı zaman iki km.'yi bulabiliyor. Bir insanın

ZEYBEKİKO

yıldızları say, şu yıldız aşkın kurşuna
dizilişidir
öteki ölümün çarpmıha gerilişi

ve o ilerde hiç konuşmayan
sususun üvey yıldızı

solgun, yanıp sönen
düşmanlıkların

bir gün olmayacak düşmanlıkların
olmayacak mitralyözlerin
barikatların

tutuklu kamplarının
ve tel örgülerin parlak yıldızı.

sana sesleniyorum, sesimi duy
beni anla

bir batık gemide esen
deli rüzgârla

geldim yanına
senin, deli rüzgârla.

yağmurda
karamış, adları okunmayan

kırılmış mermerleri, yosun bağlanmış
sarıkları, haçları

bilemem hangisinde
yitirilmiş gömüt taşları

karların altındadır.

ilkyaz gelince
sürgün açar ölülerimiz
yan yana.

aynı topraklarda.



Fotoğraf : Ali CENGİZKAN

kalkar
horon teperler ve sirtaki.

giritten dedem seslenir
foçadan senin deden
ilkyaz gelince

aynı taştan evlerde
aynı at arabalarına binip

verirlerdi aynı selamı

aynı gelinciklere

ve aynı suların şarkısıyla

hey takis petrusla
yıldızları say

yoksa bir yıldız da
sen ekle

ben senin dostunum.

hey behçet aysan
yıldızları say

yoksa bir yıldız da
sen ekle

ben senin dostunum.

solgun, yanıp sönen yıldızların.

BEHÇET AYSAN

kendi toprağında kullanacağı nükleer füzenin iki kilometrelik bir sapma yapması müthiş bir şey... Bu anlamda, karşı taraf da diyor ki: "Bunu sökelim, bunun yerine hata payı çok daha düşük olan, hemen ateşlenebilen, daha modern olan Lance füzesini getirelim.

o Bence olay "savunmamızı nükleer silahlarla dayandırıp, dayandırmama" konusundaki belirsiz tavrımızdan kaynaklanıyor. Ne dersiniz?

H.GERGER: Doğru, bütün sorun bu... Tabii, en akılcı ve doğru tavır var, nükleer silahları Türk topraklarından atmak ve nükleer silahlarla savunma olamayacağı gerçeğinden hareket eden bir savunma konseptine sahip olmak. Fakat bu Nato içinde mümkün değildir. Nato, nükleer silahlara dayanan bir stratejiye sahip. O zaman Türkiye'nin yapacağı şey, hiç olmazsa kendi topraklarında nükleer silah bulundurmamaktır. Örneğin Norveç'in yaptığı gibi...

o NATO içerisinde, NATO'ya rağmen "Konvansiyonel silahlara dayanan ve ulusal yanı ağır basan bir savunma politikası" mümkün değil mi?

H.GERGER: Değil tabii... Türkiye NATO içerisinde olduğu sürece ki, NATO'nun nükleer

silah kullanımına dayalı savunma konseptinin bir parçasıdır. Bu mümkün değildir. Ama, şu mümkün: NATO üyesi olmaya rağmen ülke topraklarında nükleer silah bulundurmamak. Hiç olmazsa bunu yapsın Türkiye...

o Burada herhalde "Demokrasi" sorunu çıkıyor karşımıza. Bir konuşmanızda: "ABD'nin Türkiye'ye biçtiği rol, demokrasiyle çelişiyor" demiştiniz. Bunu açıklar mısınız?

H.GERGER: Amerika'nın Türkiye'ye biçtiği stratejik bir rol var. Bu, Türkiye'ye İkinci Dünya Savaşının sonundan bu yana belirli bir misyon yüklenmektedir. Nedir bu misyon? Bu misyonun iki temel unsuru vardır. Bunlardan esas olanı, NATO üyeliğine rağmen Türkiye, Batının Ortadoğu'daki jandarması olmasıdır. NATO aslında Atlantik Bölgesiyle sınırlıdır. Ama esas olarak istenen Türkiye'nin bir Ortadoğu sıçrama tahtası olmasıdır, Batı çıkarılarının savunucusu olmasıdır. İkincisi de, tabii, nükleer silahlarla ilgili. Yani, Türkiye nükleer silah buldursun ve nükleer savunma ya da nükleer askeri stratejinin bir parçası olsun. Bu, demokratik koşullarda Türk halkına her zaman kabul ettirilebilecek bir şey değil, Türkiye'nin bir sıçrama tahtası olması demek İncirlik'in Ortadoğu'da kullanılması ya da körfeze Amerikan müdahalelerinin sıçrama tahtası olması ya da çevik

gücün bir üssü durumunda olmasıdır. İşte bütün bunlar, demokratik bir tartışma ortamında, gerçek demokrasi olduğu sürece Türkiye'nin çıkarlarına aykırı olduğu için Türkiye halkı tarafından kolay kolay kabul edilemezler. Dolayısıyla, demokratik dönemlerde, Türkiye'de demokrasinin nispeten gelişmiş olduğu dönemlerde sağcı hükümetler dahi kamuoyu baskısı nedeniyle kolay kolay Amerikan isteklerine boyun eğmemişlerdir, eğememişlerdir. Gönülleri o yanda olsa bile... Bu nedenle, ABD Türkiye'deki demokrasiyle kendi stratejik amaçları arasında hep bir çelişki olduğu inancına sahiptir. Nitekim bir Amerikan yetkilisi çok açık bir biçimde şunu söyleyebilmiştir: "Sovyetlerin burnunun dibindeki bu adamlara bu kadar demokrasi yeter, daha fazlası tehlikeli olur". Haklı tabii.. Çünkü, Amerika Türkiye'yi kontrol edebilmek için kendi çıkarlarını, Türkiye aleyhine olan çıkarlarını ne kadar az demokrasi olursa o kadar kolay empoze edebilecektir... Amerikanın Türkiye'de Türkiye aleyhine en fazla çıkar elde edebildiği iki dönem vardır: Birincisi, 1950-60 dönemi, ikincisi ise, 1980, özellikle 1980 sonrası dönemdir. Çünkü askeri yönetim altında ABD bir çok stratejik amacını Türkiye'de rahatlıkla gerçekleştirebilmiştir. Çünkü Türkiye'ye bir ölü toprağı serpilmiş ve suskun, sesi çıkmayan Türkiye'de istedikleri gibi at koşturabilmişlerdir...

Sürecek

Ertesi Gün Ve Bir Gün Önce

Haziran ayı sonlarında 1983'de ilk kez gösterilen ve tüm dünyada yankılar yapan Ertesi gün filmi televizyonda gösterildi. Ülkemizde nasıl bir yankı yaptı? Bunu söylemek zor. Üzerinde konuşuldu mu, olumlu ya da olumsuz bir eleştiri aldı mı? Bi lemiyoruz. Filmin tanıtımı gazetelerde yer aldı. Ancak oynandıktan sonra pek bir şey söylenmedi. Nükleer silahların kullanılması korkusu bir çok ülkede milyonları etkileyen bir duygu haline gelirken Türkiye'de bu konuya duyarlı olanların sayısının çok az olması endişe verici bir tablo.

Ertesi Gün'ün uzun sayılacak başlangıç bölümü ABD yaşam biçimi olarak sunulan ve bilinen bazı görüntüleri ekrana getiriyor. Mutlu, rahat, neşeli varlıklı aile bireyleri, anneler, babalar, çocuklar spor yaparken, doğa içinde, oynarken gösteriliyor. Özgür ve kaygısız insanlar, modern kentler. Gelişme bölümünde ise ABD televizyonları ve radyolar gergin bir dünya ortamının haberlerini veriyorlar. Her geçen gün gerginlik artıyor. Ve Demokratik Almanya Federal Almanya Cumhuriyeti sınırlarını geçerek Almanya'ya giriyor. Burada belirtmek isteriz ki daha sonraki gelişmelere temel olacak saldırının Varşova paktı ülkelerinden geldiği filmde inceden inceye işleniyor. Daha sonra Sovyet Birlikleri harekete geçiyor ve ABD birliklerine yönelik nükleer silah kullanıyor ve bu tırmanma sonucunda ABD ve Sovyetler karşıklı olarak üçyüzer nükleer başlıklı roketi birbirlerinin sanayi bölgelerine ve askeri üslerine atıyorlar.

Filmin bundan sonrası büyük ölçüde bombanın atılmasından sonraki maddi, manevi yıkımın anlatılmasına ayrılmış. Sonlara doğru ABD başkanı radyodan yaptığı bir konuşmada 'özgür' dünyanın hala kendilerine gereksinimi olduğunu belirtiyor ve bu felaketten ABD'nin yaralarını onararak çıkacağını belirtiyor. Hatanın kendilerinde olmadığını söylüyor.

Film, yukarıda yaptığım özetten de anlaşılacağı gibi ABD propağandası öğeleri taşımakta. Tek taraflı gözükmekte.

Filmin konuyu ele alışında eleştirilebilecek bir nokta ise 300'e yakın roket düşmüş olmasına karşın çoğu yaralı bile olsa insanların sağ kalabilmiş olması. Sonra insan neslinin sürmesi olasılığının güçlü olduğu izleniminin filmde varolabilmesi.

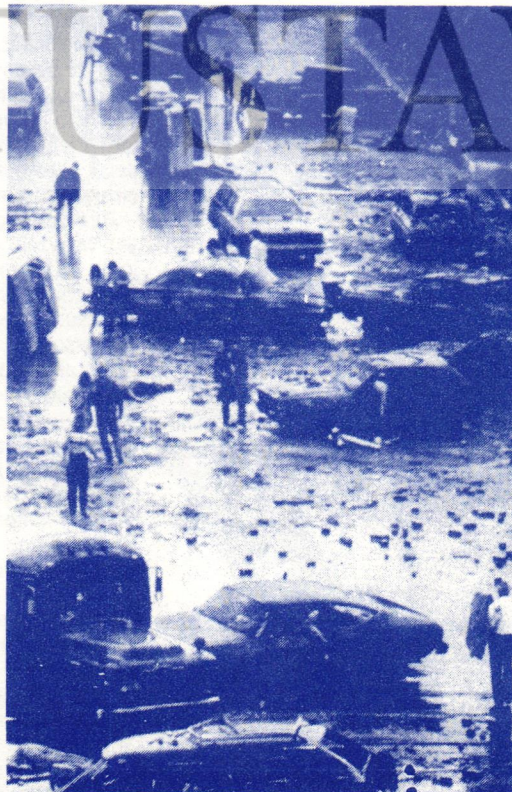
Buraya kadar filmin olumsuz yanlarını vermeye çalıştık.

Aslında filmde, düşen bombanın yıkım gücü, radyasyonun iyileştirilemez etkileri her türlü devlet organizasyonunun yerini başıbozukluğa bırakması zorunluluğu, panik depresyonlar, mülkiyet düzeninin anlamını yitirmesi, çünkü kimsenin mülkiyetinin kalmaması, doğanın aldığı onulmaz yaralar ve tekrar doğanın insan tarafından verimli kılınmasının zorunluluğu, uygarlığın çökmesi gibi temalar da kısa sahneler ve motiflerle işlenmiş. Bazı sahneler gerçekten düşündürücü olabilmiş.

ABD'de nükleer silahların kullanılması konusunda iki kategori eser var. Film, roman ve diğer sanat alanlarında olsun bu kategoriler göze çarpmakta. Birinci kategori nükleer silahlara karşı kesin olarak karşı çıkmakta. İkinci kategori ise nükleer bir savaşın kaçınılmazlığını işlemekte ve insanları böyle bir düşünceye alıştırmak istemektedir. Bu ikinci kategorideki eserler yaşamın nükleer savaştan sonra süreceği temasını öne çıkarmakta nükleer savaşı göze almak gerektiğini işlemekteler. Elbette ikinci kategori yayınlar çok tehlikeli bir kışkırtıcılık ve pasiflik yaratmakta. Bağnaz bir ABD ulusçuluğu bu tip yayımlarla beslenmekte. Yine bu yayınlar sosyalist sisteme karşı açık bir psikolojik savaş yürütmekteler.

Ertesi gün filmi bu iki kategoriden hangisine sokmak gerekir diye düşündük. Aslında herşeye rağmen film nükleer savaştan yana gözükmüyor diyebiliriz. Propoğanda niteliği de olmasa ya da yansızlığa daha çok dikkat etse belki bir sanat filmi olabilirdi.

Nükleer silahlardan dünyayı arındırma yolunda atılan yeni adımlar henüz çok küçük. İmhası kararlaştırılan roketlerin eldekilerin yüzde 2,5-3'ü olduğu düşünülürse henüz barış savaşının önünde ne uzun yol olduğu görülebilir. Ayrıca NATO hala temel caydırıcı gücünün nükleer deposu olduğu görüşünde. Nükleer silahsızlanma yine NATO görüşüne göre modernleştirilmiş ve güçlendirilmiş bir konvansiyonel güç gerektiriyor. Oysa asıl amaç nükleer silahların imhasıyla paralel olarak her türlü sıcak savaş tehdidini de ortadan kaldırmak. Yani her türlü silahtan arınmak. Daha o günlere çok var. Ancak o günleri yaratabilmek için hiç olmazsa soğuk savaş yöntemlerinin bırakılması gerekiyor. Eğer bir gün önce yaptıklarımıza dikkat etmezsek, ertesi gün olmayabilir de.



AMERİKANI HALKINI ETKİLEMİŞTİ — "Ertesi Gün" filminin "dehşet verici" sahneleri ABD televizyonlarında yayımlandığında Amerikan halkını büyük ölçüde etkilemiş, geniş çaplı tartışmalara yol açmış, Sovyetler Birliği yetkililerinden de sert tepkiler gelmişti.



Fotoğraf : Mustafa KOCABAŞI

BİR KASVETLİ MİLLET

Kendine bir başka yaşam arıyorsun;
içinde iki kez yıkanacağım bir ırmak,
yeni bir ağız, yeni bir göz, yeni bir kulak,

sanki hepsinin hakkını vermişsin gibi
ayı ayına, günü gününe, saati saatine.

Ağzın yorulmuş konuşmaktan,
bakmamaktan körelmiş gözlerin,
kulakların tıkanmış dünyasızlıktan.

Kendine şimdi yeni bir serüven arıyorsun,
her şey, çünkü, günlerin ve gecelerin
akıp gitmiş parmaklarının arasında.

Korkuyla tartıyorsun bir kasvetli yaşamı,
üşüyorsun, sarınıyorsun geçmişin yamçasına.

(1986)

ÖZDEMİR İNCE

DÜŞÜNENLERİN DÜŞÜNCELERİ

"Nükleer deneme yasağı" ve "Hiroşima" günü
Nükleer silahsız bir dünya



Dr. Özen AŞUT
NÜSHED Genel Başk. Yrd.

1945 yılında İzmir'de doğdu. 1970'te İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni bitirdi. 1974'te Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde iç hastalıkları, 1979 yılında halk sağlığı uzmanı oldu. Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği Genel Başkan Yardımcısıdır.

HİROŞİMA'ya atom bombasının atıldığı 6 Ağustos, dünyada "Hiroşima Günü" olarak adlandırılıyor. Bu yıl, Hiroşima olayının 43. yıldönümüdür. Dünyamız, nükleer yıkıma ilk kez o gün tanındı. Aradan geçen yarım yüzyıla yakın sü-

likte getirdi: Süreç içinde her ırk, din, ulus, cins ve kültürden insanlar, eylemler düzenlediler. Günümüzde bu hareketlerin en önemlilerinden biri, kökleri 1960'larda olan, ancak 1980'de uluslararası örgütsel bir yapıya kavuşabilen "Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Uluslararası Hekimler Birliği (IPPNW)"dir. Bu uluslararası antinükleer hareketi, dünya kamuoyuna

MÜLKİYELİLER BİRLİĞİ DERGİSİ

NÜKLEER RİSKLER

Prof. Dr. Leziz ONARAN



BU YIL 6 Ağustos, ilk atom bombasının Hiroşima'da patlatılmasının 43'üncü yıldönümü oluyor. Bundan bir gün önce, 5 Ağustos, nükleer denemelere ilk karşı çıkmanın 25'inci yıldönümü. O günlerden bu günlere dünyamız nükleer silahların deposu durumuna getirildi. İkinci Cihan Savaşında kullanılan bütün patlayıcılar, yarıçapı 1,4 mm olan bir daire ile gösterilirse, bugün dünyada bulunan nükleer silahların miktarı, yarıçapı 100 mm olan bir daireye uyur. Dünya Sadık Taskilatı nükleer

Nükleer savaş, bugün, bir bilim-kurgu gibi işleniyor. Uzaktan, kuş bakışı ile, yöneticiler, askerler, bilim adamları ve dünya olaylarıyla biraz ilgilenen insanlar böyle bir savaşın gerçekleştirilebileceğine olasılık tanınıyorlar. Ancak odak-odak büyüteç altına alınırsa genel nükleer savaş kavramının ne kadar önemli noktaları içerdiği görülecektir. İnsanlık hiçbir çağda bu kadar büyük, ortak bir çelişkiye düşmemiştir: Bir yandan insanları sıkıntılara sokan nükleer silahlar, diğer yandan

lar aracılığıyla yapılmaktadır. Bu alemlerde herhangi bir teknik bozukluk, bir elektrik kesintisi, bilgisayar sistemlerindeki girişim (bilgisayar oyunlarında bile başka bir sisteme rastlamak, karışmak olasılığı bulunduğu kabul ediliyor) yanlış sinyallere neden olabilmektedir. Üstelik, nükleer başlık taşıyan füzelerin gittikçe iyileştirilmesi (I) sonucu, bunların atılmalarıyla okyanus ötesi hedeflere ulaşması 30-35 dakika tutmaktadır. Böylece bir füze atıldığını gösteren bir sinyalin alınması durumunda, bunun teknik bir yanlışlıktan kaynaklanıp kaynaklanmadığını araştırmak, gerçekten füze olduğuna kanaat getirilirse, hedefine ulaşmadan karşı saldırı kararı vermek için 15-20 dakikalık bir süre kalmaktadır. Bu sinyalleri alacak, değerlendirilecek olan nöbetçiler ve sorumlular bu kadar kısa bir süre içinde karar vermek zorundadırlar. Yapılan gözlemler böyle sinyallerin pek seyrek olmadığını, gözlemci nöbetçilerin de sık sık bunalmalara düştüğünü göstermektedir. Bundan dolayı çift nöbetçi bekletme yöntemi ortaya çıkmıştır.

Bugün beş ülkede nükleer silah olduğu kabul ediliyor. Ayrıca üç ülkede nükleer silah bulunduğu bilinmiyor, ama o ülkelere yok deniyor. Nükleer silah edinmenin gittikçe yaygınlaşacağı ortada bir gerçek. Gelişmiş-gelişmemiş bütün bu ülkeleri yönetenlerin, yönetecek olanların akıl sağlığının yerinde olduğunu, yerindeyse her zaman böyle kalabilir, nasıl düşünebiliriz? Yüzyılın çen ve geçmekte olan akıl sağlığındaki rayahat...

NÜSHED BAŞKANI PROF. ONARAN

Yaşama sevincimiz henüz varken denemeye paydos

Nükleer Savaş Karşı Hekimler Derneği Başkanı Prof. Onaran, "Atom bombasının kullanılmış olmasının tek bir yararı olduğu inancındayım. O da bütün insanlığa bir daha yinelenmemesi gereken çok pahalı bir ders vermesidir" diyor.

Cumhuriyet

EVET/HAYIR

OKTAY AKBAL

Son Reçete...

Nükleer sözü aklınıza ne getiriyor?

23 Nisan Uluslararası Çocuk Şenliği'ne katılan çeşitli ulusların çocuklarına bu soruyu sormuşlar. İlgincé yanıtlar almışlar. 'Nükleer savaşın önlenmesi için hekimler derneğinin yayın organı olan "Son Reçete"nin son sayısında, dünya çocuklarının bu soru ve buna benzer başka sorular karşısında neler düşündüklerini okuyoruz.

Nükleer sözü aklınıza ne getiriyor?

Venezuelalı Lilian, "Yıkım, savaş, savaşın dehşeti" diyor. İspanyalı Maria, "Dünya için kötü olan her şeyi." Ürdünlü İmad, "Bir çeşit bulaşıcı hastalık. Öyle bir hastalık ki, dünyadaki bütün ülkelere büyük bir hızla yayılacak"; Kanadalı Stoney, "Dünyanın sonunu"; Sovyetler Birliği'nden Maria, "Korkuyorum, savaş isteyen, nükleer silahlara taraftar olan insanları anlamıyorum. Ve çocuklar geliyor aklıma, onlar için insanlar barış içinde yaşamayı öğrenmelidir."

Bir nükleer savaşın sonuçları ne olur? sorusuna verilen birkaç yanıt da şöyle:

Çekoslovakyalı Milena, "Karanlık bir çağa geri döneriz"; Polonyalı Karolina, "Tüm canlıların ölümü"; Finlandiyalı Mari, "Her şey yok olur"; Sovyetler Birliği'nden Marina, "Dünya bomboş kalır anlamsızlaşır, ne yaşam ne bir güllüş ne şarkılarımız kalır."

Sizce barış nasıl sağlanabilir sorusuna da Finlandiyalı çocuklar en güzel yanıtları vermişler. Mari diyor ki, "Çocuklar için barış festivalleri yapılıyor, ama aslında yetişkinler için bu tür festivaller düzenlenmeli. Bizim konuşmamız yeterli değil." Mari, kesin konuşmuş: "Çocuklar sonuçta bir şey yapamıyorlar. Kararları yetişkinler veriyor."

"Son Reçete" Dergisi bir savaşım organı. Barış için savaşım verenlerin başında elbetteki hekimler yer almalı... "Son Reçete"nin adı bile anlamlı değil mi? Dünyanın korkunç bir sonda kurtulması için bir reçete sunuyorlar, o reçete bize dostluğu, sevgiyi, saygıyı öneriyor.

"Son Reçete"nin "Bir Görüş" sütununda dostum Mustafa Ekmekçi de "Seymeyi Bilmek" nedir onu kendi güzel diliyle anlatmış, sonunu şöyle bağlamış: "Barış tüm insanları sevmeye ile gerçekleştirilebilir. İnsanları herkes sever. Geçenlerde ölüm yıldönümünde andığımız savunman Niyazi Ağırnaslı için bir konuşmacı, galiba Süleyman Ege'ydı, şöyle dedi: O, sevmeyi bilirdi. Barışı kurtarmak, korumak, sevmeyi bilen insanların elinde gerçekleşecektir."

Politikacılara önce 'sevmeyi öğretmek' gerekir. Kendini sevmek, bencilce bir duygudur. Önemli olan başkalarını sevebilmektir. Bu da belirli bir anlayışa ulaşmakla olur. Oysa kötü politikacılar için 'barış' sözü bir umacı gibidir. Yeryüzünde konuk olan insanların temel amacı niye savaş olsun? Gerçek amaç, şu kısacık yaşam süremizde günlerimizi, yıllarımızı barış içinde geçirmek olmamalı mı?

Elimde bir güç olsa, bir olanak olsa, uçaklar tutar Hiroşima'ya, Nagazaki'ye götürürdüm gençleri, çocukları, yarının büyüklerini... Dünyanın her yanından gelsinler, görsünler, yaşasınlar Hiroşima'da, Nagazaki'de... Oysa belli kişiler geliyor bu yerlere... Şu Türkiye'den bunca insan Japonya'ya gitmiştir. Osaka'ya, Kioto'ya... Geysalar, eğlenceler, hamamlar, en incelikle yapılmış araçlardır gördükleri, bildikleri. İçlerinden kaçısı Hiroşima'ya, Nagazaki'ye kadar uzanmıştır?

Amerikalı şair John Donne'un uzun yıllar önce yazdıklarını bütün insanlık benimsese o zaman barış dünyası kurulurdu belki: "Herhangi bir insanın ölümü - Beni de yaralar ey insanlar - Çünkü parçasıyım ben insanlığın - Sorma kimin için çalışıyor çanlar - Ola ki senin içindir - Sana da tehlike var."

Okurlarıma "Son Reçete"yi alıp okumalarını öğütlerim. Barış savaşımına bir katkısı bulunsun onların da... İşte, "Son Reçete"nin adresi: Ankara, Necatibey Cad. 27/11...

Nâzım Hikmet'in günlüğünden alınmış şu sözleri birlikte okusak mı: "Bir şiir yazacağım. Yapabildiğim tek şey işte bundan ibaret. Bir şiir yazmak. Yazmasam rezalet, nasıl yazmam, yazsam rezalet, şiirle Strantium 90'la savaşılabilir mi gibi."

Ama Nâzım Hikmet, o şiiri yazar sonunda. "Acayıpleşti havalar - Bir güneş bir yağmur bir kar - Atom bombası denemelerinden diyorlar - Strantium 90 yağıyor - Ota süte ete - umuda hürriyete - kapısını çaldığımız büyük hasrete. - Kendi kendimizle yarışmadayız gülüm - Ya ölü yıldızlara hayatı götüreceğiz - Ya dünyamıza incek ölüm."

Kurtulabilme Yanılsaması

H. JOHN GEIGER

Bu sayımızda, H. John Geiger'in "Kurtulabilme Yanılsaması,, başlıklı yazısını, Dr. Yunus Emre Kocabaşoğlu ve Elif Sungar'ın ortak çevirisiyle Sunuyoruz...

Belli başlı Amerikan kentlerinden birine karşı girişilecek bir termonükleer saldırının sonuçlarını hesaplamak ve ortaya koymaya çalışmak paradoksal bir duruma yol açacaktır.

Bir yandan olası bir nükleer saldırının doğası ve yaratacağı yıkımın boyutları hakkında kesin teorik veriler sağlamak mümkündür. Nitekim, böyle bir saldırının olası sonuçlarına ilişkin öngörüler çeşitli bilimsel kitap ve dergilerde yaklaşık yirmi yıldan bu yana tüm detaylarıyla yer almaktadır.

Ancak bir diğer yandan anılan hesaplamalar ne denli kesin ve bilimsel olursa olsun bir termonükleer saldırının toplum, fiziksel çevre ve ekosistem üzerinde yolaçaacağı yıkım ve etkileri tamamen kavramak oldukça zordur. İnsanoğlu tarihi boyunca tanık olmadığı oranda geniş boyutlu böyle bir yıkımı usunda canlandırmakta zorluk çekmektedir. Bunun nedeni salt elde edilen sayıların somut olarak kavranmasının zor olması değildir. Örneğin, New York Metropolitan Bölgesi üzerinde patlayacak 20 megaton gücünde bir nükleer bomba yaklaşık 10 milyon kişinin ilk anda ölmesine ya da ölümcül derecede yaralanmasına yol açacaktır. Zorluk insanoğlunun daha önce tanık olmadığı böyle bir yıkımın (nükleer saldırı sonucu yıkım ç.n.) daha önce yaşanmış sınırlı yıkımlarla karşılaştırılarak anlatılmaya çalışılmasından kaynaklanmaktadır.

Hiroşima ve Nagazaki hiçbir nükleer savaş senaryosu için gerçek anlamda bir örnek oluşturmamaktadır. Bu kentlerde kullanılan nükleer bombaların ortalama güçleri 13 kiloton dolayındaydı. Oysa bir megatondan bahsederken insanoğlu 70 Hiroşima'nın bir anda yaşanmasını kavramaya çalışmak durumundadır; kaldı ki, bir megatonluk bir nükleer bomba günümüzde ancak küçük nükleer silahlar sınıfına girmektedir. 20 megatondan bahsederken 1400 Hiroşima'nın aynı anda yaşanmasını düşlemek gerekecektir.

Hiroşima ve Nagazaki'de birer nükleer bomba patlamıştı, oysa günümüzde aynı noktaya yakın coğrafi bölgelere birden fazla nükleer saldırı gerçekleştirilmesi olasıdır. 1945'te nükleer güce sahip tek bir ülke varken yeryüzünde ancak üç beş tane nükleer silah mevcuttu; ancak bugün en az 6 ülke nükleer silahlara sahiptir ve yeryüzünde 50.000'den fazla nükleer savaş başlığı vardır.

Daha önemlisi Hiroşima ve Nagazaki sınırlı ve izole yıkımlardı, zaman içinde "dışarıdan" gelecek yardımlarla bu kentlerin onarılması ve yeniden yaşam bulması mümkündür. Nitekim "dışarıdan yardım" olgusu insanoğlunun bugüne kadar geçirdiği tüm felaket deneyimlerinde mümkündür: Büyük sellerde, depremlerde, İkinci Dünya Savaşı bombardımanlarında, hatta Hiroşima ve Nagazaki'de... İnsanın bugüne dek yaşadığı tüm yıkımların, bölgesel ve sınırlı olmaları dolayısıyla, "dışarıdan" gelen yardımla zaman içinde etkilerini ortadan kaldırmak mümkün olmuştur; ancak, günümüzde bir nükleer çatışmada insanın yardım alabileceği bir "dış dünya" var olmayacaktır. Olası bir nükleer savaşın sonucunda etkilenmemiş bir bölgenin kalacağını ve bu bölgenin etkilenen bölgelere yardım sağlayabilecek gerekli alt yapı ve üst yapıya sahip olacağını hemen hemen hiç bir bilim adamı öngöremez. Bunun yanı sıra böyle bazı bölgelerin kaldığı varsayılabilir, oradaki halkın radyoaktifite altındaki bölgelere yardım sağlamak için kendilerini riske atacaklarını kimse öngöremez.

Nükleer yıkımı somut olarak kavramak için "tek kente tek bomba" modeli kullanılmaktadır. Bu modelde bombanın gücü, saldırının tipi bombanın havada ya da yerde patlatıldığı, bir ya da birden fazla patlama olduğu saldırının gerçekleştirildiği mevsim, gün (ışığı ya da hafta sonu olduğu), atmosfer koşulları (açık ya da kapalı hava, yağışlı ya da rüzgarlı olduğu), ve buna benzer pek çok etken tanımlanır; daha sonra bombanın sıfır noktasından başlayarak yaratacağı blast ve ısı etkisi hesaplanır. Hesaplanan değerler sıfır noktasının etrafında gittikçe genişleyen daireler biçiminde konumlandırılır ve etkilenen alanların nüfusları ve o alandaki öngörülen etkiler de gözönüne alınarak ölecek ve yaralanacak kişi sayısı hesaplanır.

Birleşik Devletler Silah Kontrol ve Silahsızlanma Ajansı nüfusu 25.000'i aşan tüm Amerikan kentleri için benzer hesaplamalar yapmıştır. Hesaplamalar bu kentler için 50 kilotondan 20 megatona kadar değişik güçte termonükleer silahlar için yapılmıştır. Örneğin Ajansın hesaplamalarına göre, San Fransisco üzerinde patlatılacak bir megatonluk bir nükleer bomba 624 bin kişinin ölümüne; 306 bin kişinin ölümcül derecede yaralanmasına yol açacaktır. Aynı kent üzerinde 20 megatonluk bir nükleer bomba patlatıldığında 1.538.000 kişi ölecek; 738.000 kişi ölümcül derecede yaralanacaktır.

Bu çalışmalar nüfus sayılarına dayalı olarak yapılmakta, yani herkesin evinde oturacağı, dolayısıyla nüfusun kent in etkilerine yayılmış bir biçimde olacağı varsayımına dayanmaktadır. Oysa bir nükleer saldırının hafta içinde olması daha büyük bir olasılıktır; böylece kent halkının büyük çoğunluğu işyerlerinde yani sıfır noktasına yakın bir noktada bulunacaklardır, ve ölen ve yaralanan insan sayısı öngörülenin çok üzerinde olacaktır. Ayrıca, Ajansın çalışmaları nükleer saldırı sonrasında çıkacak yangınları da gözönüne almaktadır. Oysa, Hiroşima'da nükleer saldırı sonrası ya da Hamburg ve Dresden'de konvansiyonel bombardıman sonrası yangınlar günlerce sürmekte, sıcaklık 800 derece santigrada kadar çıkabilmekte ve bu yangınlar ölümün etkilediği bölge alanının 5 kat artmasına neden olabilmektedir. Aynı zamanda bu yangınlar bilinen tüm konvansiyonel sığınakları birer mezarlık haline getirmektedir: 800 derece santigrad gibi bir sıcaklık oksijenin tükenmesi ve zehirli gazların birikmesi sığınakları birer ölüm tuzağı durumuna getirmektedir. Nitekim hem Hamburg'da hem de Dresden'de sağ kalanlar sığınaklarından çok kısa bir süre sonra çıkarıldılar.

Bu iki faktör gözönüne alındığında ve çok iyimser bir bakış açısıyla gerçekte ölecek insan sayısının öngörülenin % 25 fazla olacağı söylenebilir. Bu öngörü ışığında San Fransisco için verilen sayıları düzelttiğimizde şu verileri elde edebiliriz:

• Bir megatonluk bomba San Fransisco üzerinde patladığında 780.000 kişi ölecek; (körfez bölgesinde yaşayan nüfusun % 22,5'i); 382 bin kişi ölümcül derecede yaralanacaktır (nüfusun % 10,5'u). Toplam ölümler en kısa dönemde 1.162.500'ü yani nüfusunun % 33'ünü bulacaktır.

• 20 megatonluk bir bomba San Fransisco üzerinde patlatıldığında 1.923.000 kişi ölecek ve 874.000 kişi ölümcül derecede yaralanacaktır. Toplam ölümler en kısa dönemde nüfusun % 77,4'ünü bulacaktır.

Bu sayılar insanın öngörüsünün "somutluk" sınırlarının dışındadır. Bugüne kadar dar bir coğrafi bölgede aynı anda bir milyon kişinin öldüğü bir yıkım yaşanmamıştır; aynı yerde 400.000 kişinin aynı anda ciddi biçimde yaralanması durumunda ne yapılabileceğini de kimse düşleyememektedir. Bu yaralanmaların doğası da ortaya çıkacak sorunun boyutları hakkında fikir verebilir: "Kurtulanlar" arasında önemli bir yüzdenin üçüncü derecede yanıkları olacaktır ve bu tip yanıklarda iyileşme ya da ölümden kurtulma ancak özelleşmiş yanık ünitelerinin, bu konuda uzman sağlık personelinin, gelişkin laboratuvar komplekslerinin ve hemen hemen sonsuz litre kan ve plazmanın varlığına bağlıdır. San Fransisco'da bu tip olanakların hiçbiri kalmayacaktır, yalnızca San Fransisco'daki üçüncü derece yanığı olan hastaların sayısı bile tüm Birleşik Devletlerdeki yanık merkezlerinin kapasitesinin 10 ile 20 kat üzerinde olacaktır. Üçüncü derece yanıkların yanı sıra pek çok "kurtulan" kişi yaygın doku zedelenmesi, basit ve kompleks kırıklardan dolayı tedaviye gereksinim duyacaklardır. Bunların yanı sıra baş, boyun, toraks ve abdömeninde penetre yaralanmalar iç ve dış kanamalar beklenmelidir. Yıkılan binaların altında kalanlar ve blastik etki sonucu gelişen kompleks yaralanmalar da problemin boyutlarını genişletecektir. Blastik etki özellikle akciğerler ve dalak olmak üzere pek çok iç organın parçalanmasına, kulak zarlarının patlamasından dolayı nüfusun büyük oranının sağır kalmasına, sıfır noktasından başlayan 35 millik bir bölge içerisinde patlamaya bakan insanların retinal yanıklar dolayısıyla kör olmalarına neden olacaktır. Unutulmaması gereken, bütün bu yaralanmaların komplike bir biçimde gelişeceği, yani tedavinin bugünkü tıp bilgileriyile iyice güç olacağı, patlama sonrası olanaklarla ise tamamen imkansız olacağıdır.

Tüm bu problemleri iyice karmaşık hale sokacak biçimde binlerce insan akut radyasyon hastalığına yakalanacak, beta ve düşük enerjili gama ışınlarının yol açtığı yüzeysel yanıkları olacaktır.

Bu kısa dönemde sağlık problemleri kesinlikle tıbbi yardım gerektirecektir; ancak bu yardımı verebileceklerden kimlerin sağ kalacağı soru işaretidir.

Hekim muayenehaneleri ve hastaneler genelde kent merkezinde, yani olası sıfır noktasında konumlanmışlardır. Bir saldırıda hekimler ve sağlık personeli büyük olasılıkla toplumun geneline oranla daha çok ölü verecekler ve daha fazla yaralanacaklardır. Hastaneler de kent geneline oranla daha çok yıkıma uğrayacaklardır. Bir megatonluk bir saldırıda San Fransisco'daki hekimlerin % 50'si hemen ölecekler; kentteki 47 hastane yatağından 190 civarı kullanılabilir durumda kalacaktır. 20 megatonluk bir saldırıda ancak bin civarı hekim "sağ kalacak" ve ciddi biçimde yaralanan 874.000 kişiyi "tedavi etmeye" çalışacaklardır.

Bir çalışma, her nükleer saldırıda "sağ kalan" hekim başına ortalama 1.700 ciddi derecede yaralanmış hasta düşeceğini göstermektedir. Bu her yaşta, her daldaki hekimleri kapsamakta, saldırı sırasındaki sağlık ve konumları en iyimser biçimde hesaba katmaktadır. Çılgınca bir iyimser tahminle eğer "sağ kalan" hekim başına bin hastanın düşeceği varsayılırsa, ve her hastaya teşhis ve tedavi için 10 dakika ayrıldığı ve hekimin günde 20 saat çalıştığı varsayılırsa, hekimin hastaları yalnızca bir kez görmesi için bile 8 gün gerekecektir. Açıkça; pek çok kişi hiçbir sağlık yardımı görmeden ölecektir. Pek çok kişi bir ağrı kesiciye bile ulaşmadan ölecektir.

Sürecek

BARIŞ HAREKETİNİN ÖNÜNDEKİ YENİ FIRSATLAR VE KARŞILAŞACAĞI SORUNLAR

GİRİŞ

Aşağıdaki metin, tartışmaya katkıda bulunmak amacıyla gütmekte, tarihsel INF anlaşmasından sonra barış hareketlerinin çalışmalarını daha çok geliştirmeye yardım etmek için somut düşünceler bulma gereksinmesini yansıtmaktadır.

Metin temelini, son zamanlarda barış hareketleri ve örgütleri tarafından yayımlanan çeşitli bildirimlerden ve son bir kaç ay içinde WPC temsilcileri ve barış hareketinden bazı insanlarla yapılan görüşmelerden almaktadır.

Şunu vurgulamak gerekir ki, bu metin, tartışmaya yalnızca bir tek katkıdır. Tartışılması gereken bir çok yönleri ve olguları göz önüne almaktadır.

Tobias THOMAS

* Geçen Sayımızdan Devam Ediyoruz

2. BUGÜNKÜ GELİŞME EĞİLİMLERİ

INF süreci ve muhtemelen bunu takip edecek anlaşmalar, örneğin stratejik silahlarda % 50 indirim yapılması veya 500 km. den az menzilli nükleer füzeler için sıfır seçiminin kabul edilmesi ile barış hareketi için aşağıdaki sorular gündeme gelmektedir.

Eğer yeni silahsızlanma antlaşmaları, gerçektен sonuçlanırsa (bunu yalnızca umut ediyor, bunun için çaba gösteriyoruz) bugünkü durum üzerinde global yokolma tehlikesinin uzun erimli olarak ortadan kaldırılması açısından bunun etkisi ne olacaktır? Silahsızlanmadan değil, silahlanmanın sürdürülmesinin büyük çıkarlar ve etkinlikler bekleyen tüm politik güçler, belirgin olarak kendi çıkarları tersine işleyen bu süreçte karşı etkin bir direnme göstermeyecekler midir? Tümü de şimdiye kadar bu imaj temeline dayanan otoritelerin zayıflaması ile sonuçlanacak olan uluslararası "Düşman İmajı" tartışmaları, sosyal sistemleri aşan ekonomik anlaşmalar ve diyalog politikası ışığında bu güçlerin çaresizlikleri nereye kadar sürecekler?

Ya da daha ileri silahsızlanma anlaşmaları, bu anlaşmaların karşısında olan güçlerin etkinliklerini tümünden yoketmeye yetecek güce ulaşabilecekler midir? Hükümetler her ne kadar tek nedeni ekonomilerinin artık silahlanmayı kaldıracak gücü kalmaması ise de, caydırma sistemi yerine silahsızlanma sürecine "bulaştıkları" global sorunlar kendiliğinden çözülecek midir? Bu durumda barış hareketleri ve örgütleri hala gerekli olmaya devam edecekler midir?

Olgulara gerçekçi bir açıdan bakınca, orta ve uzun erimli yönleri gözardı etmeden kısa erimde nelerin olmasının beklendiğini görebiliriz. Avrupa ve Kuzey Amerika'daki barış hareketlerinin, aşağıdaki ana etmenler bakımından, kökten bir nitel değişim süreci içinde olduklarından kuşku yoktur:

— INF süreci, barış hareketlerinin dirençli savaşımının sonuca ulaşabileceğini göstermiştir. Yine de bir bakıma barış hareketleri, çaba-

larının yöneldiği alanlarda böylesine "direkt" başarılar alışkın değillerdi. Bu yüzden bu hareketler, artık başarılarını ileriye dönük ve üretken bir biçimde kullanmayı öğrenmelidirler;

— Çeşitli parti politik güçleri, barış hareketlerinin başarının elde edilmesindeki rollerini- bazen açıkça, bazen gizli-hazmedememiş görmektedirler. Bazıları için bunun nedeni, güçlü bir barış hareketinin, onların silahlanma hırsları karşısında daima bir engel olması, bazıları için INF sürecinden yalnızca kendilerine pay çıkarma isteği, bazıları için hükümetlere ilkesel olarak muhalefet etmelerinin bundan böyle geçerli olmadığını görmeleri, bazıları için de kendine çok güvenen bir barış hareketinden korkmalarıdır-çünkü bu durumda barış hareketine etki de bulunamayacaklardır;

Barış hareketlerinin kendi içinde bile bazı insanlar hareketin tamamen farklı sosyal ve ekolojik konularla ilgilenmesi gerekip gerekmediğini düşünmektedir. Hükümetler ve büyük politik güçler de silahsızlanma sorununu bu şekilde ele almaktadırlar, ya da öyle görmektedirler.

Yukarıda anlatılan etmenlerin, Batı Avrupa ve Kuzey Amerika'daki durum için temel tipik özellikte olup olmadığı akla gelebilir. Buna sosyalist ülkelerdeki bazı değişimleri ve Avrupa dışı ülkelerdeki sosyal hareketlerinin durumunu da eklersek, yapıcı bir biçimde özümsemesi gereken, karmaşık ve kapsamlı bir değişim tablosu ile karşılaşırız.

INF süreci açısından, bu anlaşmadan direkt olarak etkilenen ülkelerdeki barış hareketlerinin karşısındaki engeller iyice belirlenebilir. Barış hareketlerinin karşısında olanlar, bir duyarsızlaştırma kampanyasına başlayacaklar ya da bu yolda adım atacaklardır. Çünkü yukarıda tanımlanan kökten değişim süreci, barış hareketlerinin ya da bazı tek tek temel örgütlerin içlerindeki zayıf noktalardan yararlanma fırsatlarını da beraber getirmektedir. Sovyet hükümeti 1987 nin başında sıfır seçimini ilk defa öne sürer sürmez, bunun "NATO'nun güç politikasının bir başarısı" olarak görülmesi gerektiği düşüncesi yayıldı. Bu düşüncenin barış hareketlerinin daima hayali bir politika izlediklerini, silahsızlanmanın güçlenme politikası (silahlanma) olmadan olanaklı olamayacağını ve eninde sonunda bunu hükümetlerin ya da en azından yönetimdeki partilerin işi olduğunu kanıtlaması beklenmektedir.

Motivasyon sorunundan söz etmemiz, rastlantısal değildir. İlk bakışta çelişkili görülebilirse de INF anlaşması, başlayan anlaşma süreci barış hareketlerinin temel isteklerini hükümet düzeyine ulaştırmasını sağladığından; barış hareketlerinin yeni nitelikte bir motivasyon geliştirmelerini gerekli kılmaktadır. Bunun daha temel anlamı; ilk defa yaygın biçimde SSCB de formüle edilmiş olmasına rağmen bu ülke ile sınırlı kalmayan "yeni düşünce"nin yarattığı sonuçlardır. Barış hareketlerinin politik anlayışları açısından bu sonuçlar, "Yeni Düşünce" nin uluslararası politika felsefesinin yeni bir tanımlamasının yapılmasına yol açmıştır. Bu yeni tanımlama, daha önceleri barış hareketinin özgül politikası olması gerektiği düşünülen ve kısmen de olan; bir dizi göz-

önüne alınması gerekli unsuru biraraya getirmektedir. Hatta bazı değerlendirmeler, barış hareketlerini "Yeni Düşünce'nin öncülleri arasında saymak tadırlar. Şimdilerde giderek daha çok hükümet güçleri ve etkin kesimler, "Yeni düşünce"den kaynaklanan istemler ve öneriler dile getirmeye başlamışlardır. Son örneği hatırlamak yeterlidir-Altı ulusun girişimiyle hazırlanan Brundtland Komisyonu ve Stockholm deklarasyonu.

3. ORTA ERİMLİ SONUÇLAR

3.1. INF anlaşmasından ilk elde çıkarılması gereken sonuçlar.

Anlaşmanın diğer nedenler yanında, barış hareketlerinin çabalarına da bağlı olarak oluştuğundan daha önce bahsedildi. Bu hareketlerin anlaşmanın oluşmasındaki paylarının tam bir değerlendirilmesi, yakın gelecekteki etkinlikler için belirleyici olacaktır. Çünkü:

o Başarıda bir payın olduğu genel sonucu, "sokaktaki adam" için kavranamayacak kadar soyut olarak kalmaktadır. Bunu, somut örneklerle anlaşılabilir kılmak gereklidir.

o Barış hareketlerinin başarıdaki payının açıklanması, insanların silahsızlanmaya doğru ileri adımlar atılması için çalışmak üzere, barış hareketleri ve örgütleri içinde etkin duruma gelmelerini sağlayacak motivasyonu oluşturacaktır.

o Barış hareketinin, başarıdaki payını açık bir şekilde tanımlanması, barış hareketlerinin geneldeki rolünün dış kamuoyunda değerlendirilmesinde önemli bir etmendir.

o Barış hareketleri, bu başarıyı hangi biçimlerde tanıtip bundan nasıl yararlanacaklarını öğrenme süreci içindedirler. Başarıdaki paylarının kesin bir biçimde tanımlanması, bu süreçte önemli bir adım olabilir.

Bununla beraber, özellikle batıdaki barış hareketleri içinde, INF anlaşması ve barış hareketlerinin bundaki rolü konusunda eleştiriler olduğu gözardı edilmemelidir. Bu durumları istisna olarak görmek veya yukarıda anlatılan öğrenme süreci gereksinmelerinin bir kanıtı saymak, sorunu çok basite indirgemek olacaktır. Genel olarak toplumun çok küçük bir kesimi ile ilgili azınlık görüşlerini yansıtsa bile bu eleştiri, konunun ciddiyetle ele alınması gereken yönlerine dikkatimizi çekmektedir. Bu eleştirinin ana noktaları şunlardır:

o Her ne kadar INF anlaşması (eğer yürürlüğe girerse), silahlanmayı sınırlayan daha önceki anlaşmalardan daha ileri bir anlaşma ise de, ortadan kaldırdığı nükleer gücün oranı çok düşüktür.

o Askeri açığı kapama planları, tek başına anlaşmanın geniş boyuttaki tehlikeyi azaltamayacağı bir noktaya ulaşmış durumdadır.

o Süper güçler arasındaki anlaşmalara hiçbir zaman güvenilemez.

Bu eleştirilere akla uygun bir yanıt verilmelidir. Bu yanıt, eleştirileri uzlaşmaz hale getirmek ya da tartışma ile onları barış hareketinin dışına itmek amacıyla olmamalıdır. Fakat deneyimler göstermektedir ki, barış

hareketleri ve örgütlerindeki kendi yerleri konusunda ve şu anda etkinlik gösterme konusunda düşünceleri henüz açık olmayan insanları hareket geçirmede bu tartışmalar çok önemlidir. INF anlaşmasının tarihsel olarak benzersiz niteliği ve yarattığı olanaklar hakkındaki tartışmaların tümü, insanoğlunun yok olması global tehlikesinin ışığında doğru ise, barış hareketlerinin şimdiye kadarkinden daha çok çaba göstererek herkesi ve her bireyi, hareket geçirmek için ellerinden geleni yapmaya ilgilerini yöneltmeleri olanaklı ve zorunludur. Bunu başarmak ve bireyleri harekete katmanın mümkün olan tüm yollarını bulmak amacıyla tüm tezlerin ve karşı tezlerin incelenmesi gereklidir. Bu yol, bu sorunları çözecek baskıyı oluşturabilecek tek yoldur. Barış hareketlerinin INF anlaşmasının başarısına katkıları yalnızca teorik çözümlerle incelenmemeli, bu katkıların barış hareketlerinin politik etkinliklerinin bir parçası olduğu vurgulanarak belirtilmelidir.

Daha özel olarak, bunun anlamı şudur: Bundan sonraki aşamada barış hareketleri hangi kampanyayı yürütsün, INF anlaşmasının başarıya ulaşmasındaki rollerini önemle belirtmelidirler. Bu barış hareketlerinin gerçekten katkıda bulunduğu somut bir başarıdır. Bu kampanyalar, barış hareketlerinin INF anlaşmasına katkıları, gelecekteki çalışmalar için ileri nitelikler geliştirdiğini, ve böylece barış hareketlerinin ve (tek tek) barış örgütlerinin daha ileri başarılar elde etmeleri için oldukça önemli bir itilim gücü oluşturduğunu da gözönüne almalıdır. Bu barış hareketlerinin politika yapma gücü hakkındaki beklentileri öyle bir düzeye getirmektedir ki, eğer barış hareketlerine yapılan saldırılar yeni bir nitelik kazanırsa ve kasıtlı olarak barış hareketlerinin başarı kriterlerinin çok yüksek olduğunu ileri sürerlerse (politik karşıtların öğrenme ve duruma uyum sağlama yetenekleri hiç bir zaman küçümsenmemelidir), ya da insanların kendilerinin varolmaları konusundaki nesnel olarak haklı görülen sabırsızlıkları, barış hareketlerinin etkinliklerinden beklentilerini bulamamalarına yol açarsa, bu beklentiler kolayca gerçek dışı düzeye yükselir. Bu beklentisini bulamama, ya barış hareketinin sınırlarını (Bu sınırlar, barış hareketlerinin yalnızca bir hareket olduklarından silahsızlanma anlaşmalarına şimdiye kadar direkt olarak yer almalarının mümkün olması ve hareketin nitel gelişiminin gözle görülür derecede yavaş olmasıdır) kavranmasına engel olur ya da bireylerin barış hareketi çalışmalarına aktif bir rol almaya hazır hale gelecek değişikliği göstermedeki isteklik azlığına (bunun birçok farklı nedeni vardır) kılıf veya mazaret oluştururlar.

Ana noktaları özetlersek, özellikle NATO'nun 1979'daki füzelerle ilgili kararlarından etkilenen ülkedekiler olmak üzere barış hareketleri, şu sorunlara karşı durabilecek tartışmaları geliştirmek zorunda kalacaklardır:

o Barış hareketlerinin, INF anlaşması ile ilgili başarılarının dokuz günlük olağanüstü bir olay olduğu iddiası,

o Barış hareketinin başarısını nelerin oluşturduğu konusundaki gelecekteki kriterler hakkında gerçek dışı ve abartılı beklentiler,

o "Yeni düşünce" nin bugün varolan barış hareketlerini gereksiz kılacağı görüşü,

Bir sonuç çıkarmamız mümkündür: Barış hareketlerinin INF süresince gelinmesindeki katkılarını göstermek yeterli değildir. Bu süreci ve bu süreçteki katkılarını sürdürmek de

gereklidir. Güncel tartışmalar, gelecekteki pratik adımların en az üç ögeyi kapsamaması gerektiği konusunda geniş ölçüde görüş birliğine varılmıştır:

a. INF anlaşmasının pratiğe uygulanması amacıyla yapılacak etkinlikler (Sınıflandırma, ortadan kaldırmanın doğrulanması)

b. Oluşan açığı kapatmak için yapılacak her tür girişime karşı gösterilecek etkinlikler,

c. INF anlaşmasının başarısının devamını ve artırılmasını, yani yeni silah indirilmelerini sağlayacak etkinliklerdir.

3.2. Barış hareketlerinin eylemlerinin koşullarındaki değişimler

INF sürecinden öncesini de gözönüne alarak, barış hareketlerinin çalışması şunu açığa çıkarmıştır ki üstlenilen yoğun etkinlikler, özellikle 1970'lerin sonları ve 1980'lerin başlarındakiler aynı düzeyde sürdürülemeyecektir. Özellikle batı ülkelerinde, özel sosyal yapılar ve ülkelere göre değişen çeşitli derecelerde politik-psikolojik "aşırı yüklenme" yüzünden büyük kitle gösterilerini istenildiği zaman gerçekleştirebilmek artık mümkün değildir. Ek olarak, barış hareket



nin bir hareket olarak nitelendirilmesi, mutlaka üyelerinin ve etkinliklerine katılan insanların sayılarının artmasına bağlı değildir. (Yanlış anlamayı önlemek için bunun, barış hareketlerinin etkinliklerinin azaldığı dönemleri gizlemek için taktik bir tartışma olarak görülmemesi gerektiğini eklemelidir.)

İlkesel olarak (yani yalnızca batı ülkelerine özgül olmayarak) sorun, nitelik ve nicelik arasındaki ilişkiler açısından oluşmaktadır. Örneğin, sözü edilen kitle gösterileri, yalnız politik iradenin etkili bir biçimde belirlenmesi ya da belirli bir istek için en azından geçici olarak birarada çalışılmasına karar verilmesinde etkilerini göstermekle kalmamakta kitle gösterilerinin planlanması, hazırlanması ve değerlendirilmesi de bunda önemli rol oynamaktadır. Tüm bu aşamalar,

politik bilinç ve uyanıklığın oluşması sürecini başlatmakta, çeşitli deneyim, bilgi ve politik gelişmelerin yorumları konusunda fikir alışverişinde bulunma olanağını sağlamaktadır.

Şimdi, nitelik ve nicelik arasındaki olası etkileşim kavramı ile son yıllardaki somut gelişmeleri karşılaştıralım. Aşağıdaki örnekler, barış hareketlerinin eylem koşullarındaki bazı nitel değişimleri göstermektedir:

o Bütün olarak, barış hareketleri ile ilgilenen ya da onları destekleyen insan kesimleri büyüdükçe, bu hareketlerin ittifak spektrumu oldukça genişlemiştir. Bu, insanların kendilerini barış konularına vermeleri için gerekli dürtülerin çeşitlenmesine yol açmıştır.

o Bu işi meslek edinmiş barış örgütleri veya girişim grupları alanında hem ulusal hem de uluslararası düzeyde yeni gelişmeler olmuştur. Uluslararası Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği'nin Nobel Barış Ödülü kazanması, bunun önemini belirtmektedir.

o Barış hareketlerinin düşünceleri, toplumdaki politik partiler, sendikalar ve kiliseler gibi büyük politik örgütlemelerin politikalarında yerlerini almaktadır.

Tabidir ki çoğu durumda insanların bilinçlerinin artmasında barış hareketlerinin (ya da eylemlerinin) etkisini ölçmek oldukça zordur. Bu gerçek, barış hareketleri için de çözülmesi zor bir sorundur, çünkü çalışmalarındaki nitel bir başarıyı "kanıtlamak", onlar için daima zor olmuştur. Bir başarı, ancak yıllar sonra kendini gösterebilir.

Barış hareketlerinin eylemlerini belirleyen koşullardaki değişikliklerden biri de, insanların kendi yaşam alanlarında tavırlarını koymak için daha büyük bir istek geliştirmiş olmalarıdır. Bu, çevre konularının atak bir biçimde gündeme getirilmesinde, özgürlük hareketlerinde (özellikle kadın hareketleri), ve somut sorunları çözmeye yani, kendine yeterli örgütlenme biçimleri bulma gereksiniminde kendini göstermektedir. Ulusal gelişme düzeyindeki farklılıkların yani bir yandan sanayileşmiş ve sanayileşmemiş (az gelişmiş bırakılan) ülkeler, diğer yandan kapitalist ve sosyalist sistemler arasındaki farklılıkların bu bağlamda özel sonuçları vardır. Yaşamsal global sorunların çözümü için barış hareketi ve diğer toplumsal politik hareketler arasındaki içten uluslararası işbirliği konusu gündemde oldukça, bu farklılıklar daha çok sorunlara yol açacaktır.

Eylem koşullarındaki değişiklikler tartışılırken, insanların, caydırıcılık sisteminin sonuçta ortadan kaldırılmasını amaçlayan barışla ilgili böylesine özgül istekler için aktif olarak çalışmaya hazır olanlarında çeşitli ülkelerdeki sosyo ekonomik gelişmelerin etkisi, gözden kaçan bir etmendir. Ve şu da açıktır ki, sosyo-politik hareketlerin konuları ve gelişme aşamalarını değerlendirmede bir ülkenin ekonomik durumu (daha özel olarak iş olanakları ve işgücü pazarının durumu), temel etmendir. Ekonomik durumun onların çoğunu yalnızca varolmak için günlük savaş vermeye zorladığı insanlarca "Barış"ın anlamının, NATO üyesi olan çok gelişmiş bir sanayi ülkesindeki insanlarca anlaşıldığından farklı olması mantıklıdır. İlk gruptaki ülkelerdeki işsizliğin özel biçimleri yüzünden oradaki genç insanlar-bir barış hareketi ya da örgütünde aktif çalışmalarını gündeme geldiğinde- temel olarak herkesin iş güvencesi olduğu ülkelerdeki gençlerden farklı sorunlarla karşılaşacaklardır.

Çev : Dr. Ahmet Maviş

Sürecek

Yunanistan Barış Komitesi Başkan Yardımcısı

EVANGELOS MACHERAS'la Dikilide Görüştük.

“Barış dolu ve mutlu bir insanlık önümüzde duruyorken, ülkelerimiz arasındaki çelişkiler küçük sorunlar dır...,”

● Sizin otuz yılı aşkın bir süre barışa adanmış bir yaşamınız olduğunu biliyoruz. Bize Yunanistan Barış Komitesi'nden söz eder misiniz?

E.MACHERAS: Yunanistan Barış Komitesi 1955'ten beri olan bir hareket... O zamandan beri de Türk-Yunan dostluğunu, iki ülke arasında barışın sağlanmasını hedefleyen çalışmaları var. Genel çerçeve olarak tüm insanların dostluğunu, özellikle komşularımızla dostluğu benimsiyoruz. YBK güçlü bir örgüt. . . Tüm Yunanistan'da 300.000 kadar üyesi var. Hemen her yerleşim merkezinde, köylerde bile alt komiteler halinde örgütlenmiş durumda. YBK'nın hem ülke içi, hem de uluslararası çalışmaları bulunuyor. Ülkede yabancı askeri üslerle karşı mücadele ediyoruz. Silahlanma için harcanan paranın azaltılması için uğraşıyoruz. Şovenizme karşı çabalarımız var. Yunan halkı ile diğer halkların kalıcı dostluğu için çalışıyoruz. Özellikle de Balkanlar'da nükleer ve kimyasal silahlardan arındırılmış bir bölgeyi savunuyoruz. Ve Akdeniz'in bir barış denizi haline gelmesini istiyoruz.

● Bu amaçlara ulaşabilmek için ne gibi çalışmalarınız var?

E.MACHERAS: Öncelikle yürüyüşler, gösteriler, afişler, kitapçıklar ve diğer tüm yolları deniyoruz. Uluslararası platformda, Birleşmiş Milletler kararları çerçevesinde çalışıyoruz. Dünyanın çeşitli yerlerindeki barış çalışmalarına yardımcı oluyoruz. Özel olarak silahsızlanma konusunda çabalarımız var. İran-İrak savaşı gibi, dünyanın her yerindeki savaşları önlemeye çalışıyoruz. Nükleer savaşlardan arındırılmış bölgeler ya da kentler görüşünü destekliyoruz. Diğer ülkelerdeki barış örgütleri ile işbirliği yapıyoruz.

● Yunanistan, barış hareketinin sesinin çok gür çıktığı bir ülke. Bize ülkenizin bu "zenginliğini" tanıtır mısınız?

E.MACHERAS: Temel olarak iki barış örgütlenmesi var. Biri, Ulusal Bağımsızlık ve Uluslararası Yumuşama İçin Barış Hareketi (UEADEA) Diğeri de, Bağımsız Barış Hareketi (AKE)... Bunların dışında özel alanlarda çalışan örgütlenmeler var. Bunlar arasında IPPNW (Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Uluslararası Hekimler Birliği) Yunanistan Şubesi, Aydınlar ve Sanatçılar İçin Barış Hareketi, Nükleer Silahlara Karşı Kadın Barış Hareketi, İşçiler Barış Komitesi'ni sayabiliriz. Bir de Akropolis Çağrısı'ndan söz etmeliyim. Her yıl, Hiroşima'nın bombalandığı gün olan 6 Ağustos'ta Akropolis'in etrafında binlerce kişinin katıldığı bir gösteri yapılıyor...

● IPPNW Yunanistan Şubesinin çalışmaları hakkında neler söyleyebilirsiniz?

E.MACHERAS: Çalışmalarını her yönden destekliyoruz. Çok yakından izlediğimiz çalışmalarına pek çok kişi katılıyor. Tüm gücümüzle onlarla işbirliği yapıyoruz. Bildiğiniz gibi üye bileşimi olarak hekimlerden oluşan dar bir misyonları var. Uluslararası üst örgütleri aracılığı ile diğer tüm dünya hekimleri ile ilişkileri var. Ö-

zellikle hekimlerin katıldığı konferanslar, mitingler düzenliyorlar. Nükleer savaşın sonuçları ile ilgili çok güzel kitaplar yayımlıyorlar.

● Yunanistan'da nükleer silah var mı?

E.MACHERAS: Bizim Yunanistan olarak nükleer silahımız yok! Fakat ABD üslerinde olmasından korkuyoruz. Bu ülkemiz için çok ciddi bir durum...

● Yunan halkı, üslerde nükleer silah olduğunu biliyor mu?

E.MACHERAS: Devletin öncülük ettiği bir yarınlma söz konusu... Barış hareketleri bu tip silahlardan birkaç yüz tane olduğu konusunda birleşiyorlar. Ancak, hükümetin bu konudaki açıklamaları çok daha düşük bir sayıyı bildiriyor.



● Papandreu'nun üsleri kapatacağına ilişkin açıklamaları vardı. Bu konudaki program nasıl gelişti?

E.MACHERAS: Papandreu Hükümetinin çıkarttığı bir yasaya göre ABD askeri üslerinin ülke dışına çıkartılması gerekiyor. Önümüzdeki 21 Aralık'a (1988) kadar üsler sökülecek. Bu yasa, toplumsal duyarlılığı yatıştırmak için çıkartıldı. ABD derhal yeni görüşmeler için talepte bulundu. Bu görüşmelerde Yunanistan olarak iki istek ileri sürdük. Bunlardan ilki üslerin Yunan hükümetinin denetiminde olması ve ulusal denetim olmadan kullanılmaması... İkincisi de, Yunanistan'ın bağımsızlık ve güvenliğinin sağlanması. Eğer bir anlaşma olabilirse bir referandum olacak, Yunan halkı bu anlaşmayı oylayacak.

● Nükleer silahlardan arındırılmış bölgeleri, kentleri desteklediğinizi söylediniz. Bunun yanısıra tüm dünyanın nükleer silahlardan arındırılması şeklinde bir görüş var. Bu konudaki düşüncelerinizi alabilir miyiz?

E.MACHERAS: Balkanları nükleer ve kimyasal silahlardan arındırma görüşünü 25 Mart 1988'de altı Balkan ülkesinin Dışişleri Bakanlarının katıldığı bir toplantıda ben sundum. Bu görüşle il-

gili tartışmaların sonunda üç ülke, Yunanistan, Bulgaristan ve Arnavutluk kabul ettiklerini açıkladılar. Yugoslavya ve Romanya böyle bir çabanın herhangi bir önemli sonucunun olmayacağı şeklinde görüş bildirdiler. Türk Dışişleri Bakanı yanıt vermek için hazır olmadığını söyledi. Sonuç olarak, Balkanların nükleer silahlardan arındırılmasının gerçek olmasını sağlamak yolunda altı Balkan ülkesinin biraraya gelerek imzalayacağı bir anlaşma için çabalarımız devam ediyor...

Söylediğiniz gibi, üçüncü bin yılın başlangıcına kadar nükleer silahların tümünün kaldırılması ile ilgili bir görüş var. Biz daha somut konuları destekliyoruz ve umuyoruz ki, bu tip çabalarla daha iyi bir dünyaya, daha barış dolu bir dünyaya gidiyoruz. Bu noktada ülkelerimiz ile ilgili bazı düşünceleri söylemek istiyorum. Sözümlü ettiğimiz böyle büyük düşlerimiz ve amaçlarımız varken, ülkelerimiz arasındaki çelişkiler arasında "hiçbir şey"dir... Barış dolu ve mutlu bir insanlık önümüzde duruyorken, bu çelişkiler "küçük sorunlar"dır... Kıbrıs sorunu da içinde olmak üzere bütün konularda çözüme ulaşacağımızı ve değişik çelişkiler yaratan nedenleri ortadan kaldıracığımızı umuyorum.

● Geçtiğimiz yılın sonunda imzalanan orta ve kısa menzilli nükleer silahların karşılıklı olarak yok edilmesi - INF - anlaşması konusunda neler düşünüyorsunuz?

E.MACHERAS: Bu anlaşmanın imzalanmasından çok mutlu olduk. Tüm gücümüzle destekliyoruz. Anlaşmanın imzalanması ile birlikte barış güçleri konvansiyonel silahların artmasına yol açabileceği şeklindeki kaygılarını açıkladılar. Kuşkusuz bu tip anlaşmalardan sonra silahlanma konusunda değişikliklere giderek silahlanmaya devam edilmesine karşıyız. Böyle bir durumu saptadığımızda, yeni bir hedefe yönelik barış hareketimizin olacağı açıktır.

Silahsızlanma, Yunanistan'ın en önemli sorunlarından... Ülkemizde bu iş için ayrılan para 1.3 milyon dolar kadar ve bu para giderek artıyor. Bu, o kadar önemli bir para ki, tüm önemli sorunları, sağlık, eğitim gibi sorunları çözmeye, genel olarak daha mutlu bir geleceği kurmaya yetecek miktarda...

● Türk-Yunan dostluğu hakkında neler söyleyebilirsiniz?

E.MACHERAS: İki ülkenin barış hareketleri tüm alanlarda işbirliği yapmalı ve barış içinde beraber yaşamının yollarını açmalıdır. NÜSHED ve Yunan hekimleri bunun güzel bir örneğini verebilirler. Bu işbirliğini başlatmak için ülkemizdeki hekimlerin tüm toplumsal hareketlere örnek olabilecek bir girişimi başlatmaya hazır olduklarını söyleyebilirim.

İki ülkenin barış güçleri arasında her alanda işbirliğini benimseyen bir deklarasyonu, Türk-Yunan Dostluk Derneği'nin Yunanistan Komitesi adına imzaladım. İnanyorum ki, Yunan ve Türk komiteleri zamanımızda çok önemli bir görevi yerine getiriyorlar. İki hükümetin dostluk ilişkilerini geliştirme çabaları, bu komitelerin çabaları ve geniş bir halk desteği ile olumlu sonuçlar verecektir. İstanbul'da iken Türk-Yunan Dostluk Derneği'nin Türk üyeleri ile tanıştım. Kendileri Türk toplumunun önde gelen kişileri ve yaptıkları işe inanmaktadırlar. Aynı durumu Yunan komitesi üyelerinde de görüyorum.

● Son olarak, "Barış"ı bir tümce ile tanımlayabilir misiniz?

E.MACHERAS: O, çok iyi bilinen bir şeydir, onu tanıyoruz...

● Teşekkür ederiz...